

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE DELA IN
ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

Številka: 1106-1/2015

POROČILO
O DEJAVNOSTIH IN UČINKIH PREPREČEVANJA DELA
IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO
ZA LETO 2014

Maj 2015

VSEBINA

UVOD.....	1
1 URESNIČITEV PRIPOROČIL IZ POROČIL KOMISIJE IN SKLEPOV VLADE RS OB SPREJETJU POROČIL KOMISIJE ZA LETO 2013	3
2 PREDPISI O ODKRIVANJU IN PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO V REPUBLIKI SLOVENIJI V LETU 2014.....	4
3 NADZOR PO ZPDZC in ZPDZC-1	7
4 KADROVSKA PROBLEMATIKA	29
5 PREDVIDENI UKREPI ZA PREPREČEVANJE DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO V LETU 2015	31
6 SKLEPNE UGOTOVITVE S PRIPOROČILI	34
7 PREDLOG SKLEPOV VLADE RS	35
8 VIRI	36
PRILOGA 1 PODATKI MINISTRSTVA ZA PRAVOSODJE – statistika za leto 2012 in 2013....	37
PRILOGA 2 OBVESTILO ZA EVROPSKO KOMISIJO NA PODLAGI 14. ČLENA ZAKONA O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO.....	39

Seznam kratic

MDDSZ – MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI
IRSD – INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO
TIRS – TRŽNI INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE
IRSPEP – INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA PROMET, ENERGIJO IN PROSTOR
IRSI – INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA INFRASTRUKTURO
IRSNZ – INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA NOTRANJE ZADEVE
FURS – FINANČNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE
IRSOP – INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE IN PROSTOR
ZPDZC-1 – ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO
KZ – KAZENSKI ZAKONIK REPUBLIKE SLOVENIJE
DURS – DAVČNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZRSZ – ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA ZAPOSLOVANJE
ZZDT – ZAKON O ZAPOSLOVANJU IN DELU TUJCEV
MNZJU – MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE IN JAVNO UPRAVO
ZIRS – ZDRAVSTVENI INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE
CURS – CARINSKA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZCS – ZAKON O CARINSKI SLUŽBI
ZKP – ZAKON O KAZENSKEM POSTOPKU
ZDavP – ZAKON O DAVČNEM POSTOPKU
MF – MINISTRSTVO ZA FINANCE
MZ – MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE
MGRT – MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO
ZIN – ZAKON O INŠPEKCIJSKEM NADZORU
ZP – ZAKON O PREKRŠKIH
ZGO – ZAKON O GRADITVI OBJEKTOV
ZOFVI – ZAKON O ORGANIZACIJI IN FINANCIRANJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA
ZDS – ZAKON O DAVČNI SLUŽBI
MZIP – MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO IN PROSTOR
APZ – AKTIVNA POLITIKA ZAPOSLOVANJA
ZPCP – ZAKON O PREVOZIH V CESTNEM PROMETU
MIZS – MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT
IRSŠŠ – INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT
IRSKO – INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE
ZDDV – ZAKON O DAVKU NA DODANO VREDNOST
ZUTD – ZAKON O UREJANJU TRGA DELA
ZDR – ZAKON O DELOVNIH RAZMERJIH
ZMV – ZAKON O MOTORNIH VOZILIH
ZVPot – ZAKON O VARSTVU POTROŠNIKOV
ZMer – ZAKON O MEROSLOVJU

DMV – DAVEK NA MOTORNA VOZILA

ZGS – ZAVOD ZA GOZDOVE SLOVENIJE

NPK – NACIONALNE POKLICNE KVALIFIKACIJE

MKO – MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE

ZVZD – ZAKON O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU

SURS – STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE

ZEPDSU – ZAKON O EVIDENCAH NA PODROČJU DELA IN SOCIALNE VARNOSTI

ZDV – ZAKON O DRŽAVNI UPRAVI

UVHVVR – URAD ZA VARNO HRANO, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

ZZdrS – ZAKON O ZDRAVNIŠKI SLUŽBI

ZGD-1 – ZAKON O GOSPODARSKIH DRUŽBAH

PDD – PRAVILNIK O OSEBNEM DOPOLNILNEM DELU

ZFU – ZAKON O FINANČNI UPRAVI

Komisija Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno (v nadaljnjem besedilu: komisija) je na podlagi Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/2014, v nadaljnjem besedilu: ZPDZC-1) pristojna za določanje, usklajevanje in spremljanje področja preprečevanja dela in zaposlovanja na črno. Enkrat letno pripravi poročilo o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno ter poroča o izvajanju in učinkih tega zakona Ekonomsko-socialnemu svetu, Vladi Republike Slovenije in Inšpekcijskemu svetu Republike Slovenije do konca junija naslednjega leta za preteklo koledarsko leto. Na podlagi ZPDZC-1 iz leta 2014 in 14. člena Direktive 2009/52/ES z dne 18. junija 2009 o minimalnih standardih glede sankcij in ukrepov zoper delodajalce nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav komisija vsako leto opredeli dejavnosti, za katere meni, da se v njih državljanji tretjih držav večinoma nezakonito zaposlujejo, in pripravi načrt inšpekcijskih pregledov. Vsako koledarsko leto pripravi tudi poročilo o opravljenih inšpekcijskih pregledih s tega področja in o ugotovitvah teh pregledov obvesti Evropsko komisijo do konca junija naslednjega leta za preteklo koledarsko leto.

Komisija je do uveljavitve ZPDZC-1 delovala pod drugačnim imenom, in sicer "Komisija Vlade Republike Slovenije za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno". V skladu s 36. členom ZPDZC-1 je Vlada Republike Slovenije ponovno imenovala člane komisije v treh mesecih od začetka uporabe ZPDZC-1, ki je nemoteno nadaljevala delo v okviru svojih pristojnosti.

Komisija, imenovana s sklepom Vlade Republike Slovenije št. 01201-10/2014/4 z dne 13. novembra 2014 in spremembo sklepa št. 01201-10/2014/8 z dne 16.4.2015, s katero sta bila imenovana nova predsednik in njegov namestnik, deluje v sestavi:

- dr. Andraž Rangus, predsednik komisije, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Mitja Žiher, namestnik predsednika komisije, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Igor Kovačič, Ministrstvo za pravosodje,
- mag. Mitja Perko, Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve
- Marjeta Petrač, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo,
- Marjetka Štemberger, Ministrstvo za finance,
- Sonja Konestabo, Inšpektorat Republike Slovenije za delo,
- Andrejka Grlič, Tržni inšpektorat Republike Slovenije,
- Janko Kosi, Inšpektorat Republike Slovenije za promet, energetiko in prostor,
- Saša Dragar Milanovič, Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo in okolje,
- Tanja Varljen, Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor,
- Katja Privšek, Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije,
- Mateja Kozlevčar, Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport,
- Manja Kralj, Finančna uprava Republike Slovenije,
- Zinka Prunk, Finančna uprava Republike Slovenije,
- Alojz Sladič, Generalna policijska uprava,
- Andrej Zorko, predstavnik delojemalcev, in
- Jože Smole, predstavnik delodajalcev.

Vlada RS je Petra Pogačarja 20. 2. 2015 imenovala za državnega sekretarja na MDDSZ. Področje preprečevanja zaposlovanja in dela na črno spada v Direktorat za delovna razmerja in pravice iz dela. Dr. Andraž Rangus je bil imenovan za v. d. generalnega direktorja Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela in je zato prevzel vodenje komisije.

Poročilo komisije za leto 2014 o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno je pripravljeno na podlagi poročil in podatkov organov, pristojnih za nadzor nad delom in zaposlovanjem na črno. V poročilu so predstavljene spremembe in dopolnitve zakonskih in podzakonskih predpisov, ki se neposredno ali posredno nanašajo na delo in zaposlovanje na črno ter na delo, projekte in dejavnosti inšpekcijskih služb in drugih nadzornih organov na tem področju, skupaj s podatki o številu izvedenih nadzorov, izrečenih ukrepih in njihovih finančnih učinkih v letu 2014.

V posebnem poglavju so na podlagi poročil, ki so jih poslali nadzorni organi, navedene predvidene dejavnosti komisije in dejavnosti nadzornih organov za leto 2015. V sklepnem delu poročila pa so povzeti ključne ugotovitve omenjenih poročil in predlogi sklepov Vlade RS.

V prilogi poročila je besedilo obvestila, ki bo na podlagi 20. člena ZPDZC-1 do 30. junija 2015 letos tretjič poslano Evropski komisiji.

Poročilo o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2014 je komisija obravnavala in potrdila na svoji 6. seji 25. maja 2015.

Vlada RS je poročilo komisije za leto 2013 obravnavala na svoji 63. seji 19. 6. 2014, predhodno pa se je z njim seznanil ESS.

Komisija ob tem ugotavlja, da je bila večina priporočil uresničenih. Nadzorni organi so medsebojno neoporečno sodelovali, bili v skupnih akcijah učinkoviti, veliko pozornosti pa so posvetili tudi obveščanju javnosti. Precej časa je bilo namenjenega sodelovanju pri pripravi novega ZPDZC-1, tudi na podlagi izkušenj nadzornih organov. Razprava ob pripravi ZPDZC-1 je potekala tudi s socialnimi partnerji, s katerimi je Vlada RS pospešeno sodelovala.

Delo nadzornih organov je uspešno kljub kadrovskim težavam in novim oblikam kršitev zakonodaje. Tudi v preteklem obdobju so bile učinkovite in uspešne skupne usklajene akcije nadzorov in pregledov, zato se bodo v prihodnje nadaljevale.

Na delo in zaposlovanje na črno še naprej, tako kakor v preteklih letih, najbolj vpliva vsesplošna gospodarska kriza, ki lahko poslabša stanje na tem področju, saj pomeni resno nevarnost za povečanje nezakonitega dela in zaposlovanja. Za uspešen boj proti temu je bilo pomembno sprejetje novega ZPDZC-1 ter dejavno sodelovanje vseh organov pri odkrivanju in preprečevanju dela in zaposlovanja na črno.

Komisija je nadzornim in drugim organom, pristojnim za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno, priporočala, da:

- se čim bolj učinkovito lotijo izvajanja novega ZPDZC-1 na novih pravnih podlagah;
- čim več pozornosti namenijo medijskim možnostim uveljavljanja novih določil ZPDZC-1;
- nadaljujejo uresničevanje priporočil iz poročila komisije za leto 2013;
- se v dejavnosti za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno še bolj vključijo socialni partnerji in druge pristojne institucije, tudi v okviru vladne komisije po ZPDZC-1;
- resorna ministrstva in drugi pristojni organi preučijo letno poročilo komisije, predloge in pripombe nadzornih organov, jih začnejo upoštevati ter posledično zagotovijo pravne, kadrovske in finančne možnosti za njihovo uresničitev;
- pri nadzoru zaposlovanja nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav vzpostavijo ustrezne ukrepe za učinkovitejše in natančnejše statistično spremljanje morebitnih kršitev s tega področja zaradi vsakoletnega poročila za Evropsko komisijo.

ZPDZC IN PODZAKONSKI PREDPISI

Pred koncem leta 2013 je bil na seji Vlade RS 18. 12. 2013 sprejet in dan v obravnavo Državnemu zboru RS predlog novega ZPDZC-1. Ključne novosti v predlogu zakona:

- nadzor nad zaposlovanjem na črno se z IRSD prenaša na FURS (če IRSD pri izvajanju svojih drugih pristojnosti ugotovi sum zaposlovanja na črno, ima pravico izdati prepovedno odločbo);
- nadzor nad delom na črno posameznikov (t. i. šušmarjev) se s TIRS prenaša na FURS;
- obveznost, da mora biti, če se delo pri delodajalcu opravlja na podlagi pogodbe civilnega prava ali pogodbe o opravljanju začasnega ali občasnega dela, izvod pogodbe ves čas na kraju opravljanja dela (s tem se teži k izboljšanju učinkovitosti nadzora, saj se je pogosto dogajalo, da so se pogodbe dejansko sklepale, če in ko se je izvajal nadzor);
- natančneje je opredeljeno nedovoljeno oglaševanje dela oziroma zaposlovanja na črno, tudi s prepovedjo oglaševanja dela posameznikov, ki se opravlja na podlagi pogodb civilnega prava;
- poenostavljen je postopek prijave kratkotrajnega dela (registracija ni več potrebna, delodajalec vodi evidenco, ki jo podpišeta on in delavec);
- zvišanje glob (nadzorni organi so že dalj časa opozarjali, da globe, ki so predpisane, niso bile ustrezne in niso imele zelenega preprečevalnega učinka); najbolj se povečuje globa za t. i. šušmarje, na kar so nadzorni organi že več let opozarjali (opozarjali so tudi na krepitev tovrstnega dela na črno);
- predviden je odvzem premoženjske koristi, pridobljene z delom na črno;
- nadzorni organi lahko v hitrem postopku izrekajo globe, ki so višje od najnižje predpisanih;
- za prekršek, storjen iz koristoljubnosti, ali če je pridobljena protipravna premoženjska korist visoka, je zagrožena globa trikrat višja od najnižje predpisane;
- za nadzorne organe se vzpostavlja dostop do določenih zbirk podatkov kot podlaga za povezovanje evidenc oziroma zbirk, da se preprečijo socialne in davčne zlorabe;
- vključen je tudi ukrep izključitve iz postopkov javnega naročanja ob kršitvi zakona glede nezakonito zaposlenih državljanov tretjih držav. Predvideno je, da bodo ti delodajalci, skupaj s preostalimi, ki imajo omejitve pri vključitvi, na javno objavljeni »črni listi«;
- na novo je urejen institut osebnega dopolnilnega dela.

Novi ZPDZC-1 je bil sprejet aprila 2014 in objavljen v Uradnem listu RS št. 32/14 z dne 5. 5. 2014.

SPREMEMBE IN PRIPRAVA DRUGIH PREDPISOV, KI VPLIVAJO NA PREPREČEVANJE DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz invalidskega in pokojninskega zavarovanja

K učinkovitejšemu nadzoru nad zaposlovanjem na črno je prispevala tudi sprememba Zakona o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz invalidskega in pokojninskega zavarovanja, na podlagi katere je treba vložiti prijavo v zavarovanje z dnem nastopa dela po pogodbi o zaposlitvi, vendar najpozneje pred začetkom opravljanja dela.

Zakon o finančni upravi

V preteklem letu je bil 13. 3. 2014 sprejet Zakon o finančni upravi (Uradni list RS, št. 25/14), ki je pravna podlaga za združitev CURS in DURS.

Zakon o prevozi v cestnem prometu

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor si že nekaj časa prizadeva urediti področje zaposlovanja voznikov pri prevozi v cestnem prometu. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o prevozi v cestnem prometu (Uradni list RS, št. 39/13) se je prenehala oziroma zadržala uporaba določbe drugega odstavka 33. člena ZPCP-2, in sicer do 10. 9. 2015. V tem času bodo uredili oziroma določili mogoče oblike zaposlovanje tega osebja (voznikov avtobusov in vozil, ki opravljajo stalne izvenlinijske prevoze, ter voznikov taksijev) v sodelovanju z drugimi ministrstvi. Od uveljavitve navedene novele ZPCP-2 do 10. 9. 2015 veljajo – tudi za to osebje – vse predpisane oblike zaposlovanja.

Zakon o zdravstveni dejavnosti

Ministrstvo za zdravje je v letu 2014 poslalo navodila o pridobitvi dovoljenj po Zakonu o zdravstveni dejavnosti ter navodila o opravljanju dejavnosti s strani zdravnikov in zdravnikov specialistov, ki jih pri opravljanju inšpekcijskega nadzora, tudi po ZPDZC-1, uporablja ZIRS. Prav tako se pri upravnih nadzorih v zdravstvu, ki jih izvaja MZ, pregleduje, ali osebe izpolnjujejo pogoje glede dovoljenj in licenc.

MZ pripravlja spremembe in ukrepe pri ureditvi pogojev za opravljanje zdravstvene dejavnosti in zdravstvenih storitev ter jih je umestila tudi v program dela vlade za leto 2015.

Zakon o gozdovih

Novela Zakona o gozdovih, sprejeta 8. marca 2014, je uvedla obveznost izpolnjevanja evidenčnih listov za lastnike gozdov, v katere morajo poleg drugega vpisati izvajalce del v svojih gozdovih, kar bo olajšalo nadzor nad zaposlovanjem in delom na črno.

Zakon o gospodarskih družbah

V februarju 2014 je bila na podlagi sprejetega Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 82/13; v nadaljnjem besedilu: ZGD-1H), ki je začel veljati 9. 10. 2013, vzpostavljena elektronska platforma za preverjanje omejitev ustanavljanja gospodarskih družb in podjetnikov ter pridobivanje poslovnih deležev. Obstoj okoliščin v zvezi z davčnim dolgom in nepredlaganjem obračunov za izplačilo plače in nadomestilo plače se samodejno ugotavlja v sistemu e-VEM iz dejstev, povezanih z zapadlimi davčnimi obveznostmi in nepredlaganimi obračuni, še pred oddajo vloge za vpis v sodni register ali Poslovni register Slovenije. Prav tako se samodejno preverja omejitev, ali je predlagatelj oseba, ki je posredno ali neposredno imetnik lastniških deležev, ki predstavljajo več kot 25 % v osnovnem kapitalu posamezne družbe, uvrščene na seznam nepredlagateljev obračunov ali seznamu neplačnikov. Medtem pa registrski organi in notarji po uradni dolžnosti z zahtevo v elektronski obliki v kazenski evidenci preverijo, ali je bil predlagatelj pravnomočno obsojen na zaporno kazen zaradi kaznivega dejanja zoper gospodarstvo, delovno razmerje in socialno varnost, pravni promet, premoženje, okolje, prostor in naravne dobrine.

Glavni namen omejitev ustanavljanja in pridobivanja poslovnih deležev je v preprečevanju ustanavljanja družb in samostojnih podjetnikov ter pridobivanja poslovnih deležev s strani poslovno nepoštenih fizičnih in pravnih oseb.

Hkrati se je zaradi preprečevanja zlorab vpisa poslovnega naslova ene ali več gospodarskih družb oziroma samostojnih podjetnikov na naslovu brez dovoljenja ali vednosti lastnika objekta subjektu vpisa z novo ureditvijo naložilo, da ob prijavi vpisa v register priloži overjeno izjavo lastnika objekta, s katero ta dovoljuje poslovanje samostojnega podjetnika ali gospodarske družbe na tem naslovu.

Hkrati je MGRT pripravilo predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah (novela ZGD-11), v katerem izpopolnjuje omejitve ustanavljanja in pridobivanja poslovnih deležev, zaostruje pogoje, pod katerimi bo mogoče posegati v minimalni osnovni kapital družbe, določa dodatne razloge za prenehanje družb, krepi sistem sankcioniranja kršitev idr. Predlog ZGD-11 bo sprejet predvidoma julija 2015.

Zakon o Poslovnem registru Slovenije in Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodnem registru

MGRT bo v letu 2015 pripravilo več normativnih sprememb, ki bodo pomembno vplivale na poslovanje poslovnih subjektov v Republiki Slovenije.

Državni zbor je marca 2015 že sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o Poslovnem registru Slovenije (novela ZPRS-1A) (v pristojnosti MGRT) in Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodnem registru (novela ZSReg-F) (v pristojnosti MP), s katerima se uvaja možnost t. i. iskanja po posamezniku v poslovnem oziroma sodnem registru, ki bo v enem koraku omogočilo razkritje podatkov, v katerih poslovnih subjektih je oseba ustanovitelj, družbenik, zastopnik in član organa nadzora. Danes je mogoče iskanje le po poslovnih subjektih, torej kdo je zastopnik, ustanovitelj, družbenik in član organa nadzora v poslovnem subjektu, ne pa tudi, ali in kje vse se zastopnik, ustanovitelj, družbenik in član organa nadzora pojavljajo v drugih poslovnih subjektih. Rešitev bo prispevala k manjši anonimnosti oseb, ki sodelujejo v pravnem prometu, zato pa k večji preglednosti in integriteti upravljavskih, nadzornih in vodstvenih struktur v poslovnih subjektih ter posredno k preudarnejšemu vstopanju pravnih in fizičnih oseb v poslovne odnose in druga pravna razmerja.

Nadzorni organi so v letu 2014 izvedli več skupnih akcij za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno, ki so se znova potrdile za koristne, uspešne in učinkovite.

NADZOR INŠPEKTORJEV Finančne uprave Republike Slovenije (FURS)

1. Sprememba zakonodaje, ki je vplivala na izvajanje določb ZPDZC-1

Ključne spremembe v letu 2014, ki so vplivale na izvajanje ZPDZC-1, so ustanovitev FURS po Zakonu o finančni upravi, nove pristojnosti nadzora po uveljavitvi novega ZPDZC-1 z 18. 8. 2014 in novosti, ki so se začele uporabljati po ZPDZC-1 od 18. 8. 2014.

FURS je bila ustanovljena 1. 8. 2014 z združitvijo CURS in DURS. V novi organizacijski enoti so se združili davčni in carinski inšpektorji, ki so se jim pri nadzorstvenih in preventivnih dejavnostih na terenu pridružili mobilni oddelki – ti od začetka uporabe ZPDZC-1 prav tako opravljajo pretežni del nadzora po navedenem zakonu.

Po ZPDZC-1 je FURS pridobila nove nadzorne pristojnosti. Do 18. 8. 2014 je bila pristojna za nadzor dela in dejavnosti na črno DURS. Od 18. 8. 2014 ima FURS izključno pristojnost pri nadzoru posameznikov, nove so pristojnosti nadzora nad omogočanjem dela in dejavnosti na črno posameznikov, pristojnosti nadzora nad zaposlovanjem na črno pa so z IRSD v celoti prešle v pristojnost FURS. Prav tako je FURS po novem pristojna še za nadzor nedovoljenega oglaševanja dela in dejavnosti na črno posameznikov.

2. Primeri dobre prakse in uspešne akcije

V prvem polletju leta 2014 je bilo delovanje CURS in DURS usmerjeno v sodelovanje pri sprejemanju ZPDZC-1, ki je prinesel velike spremembe v obsegu nadzora nad delom in zaposlovanjem na črno za oba organa. Ker je bil zakon sprejet že pred združitvijo CURS in DURS, je bilo njuno sodelovanje vzpostavljeno zaradi priprave na nove naloge in združitvev. Potekale so tudi priprave na uresničevanje novih pooblastil po ZPDZC-1. V ta namen je bila ob sprejetju ZPDZC-1 imenovana delovna skupina za izvajanje postopkov in drugih dejanj nadzora na podlagi tega zakona. Posebno pozornost je FURS namenila usposabljanju uradnih oseb, ki so opravljale nadzore in postopke kaznovanja. Za seznanitev uradnih oseb z znanjem, izkušnjami in prakso organov, ki so opravljali nadzor pred prenosom novih pristojnosti na FURS, so pri usposabljanju in pripravi izobraževalnega gradiva pritegnili k sodelovanju tudi predstavnike MDDSZ, TIRS in IRSD. Ob pripravah na uresničevanje novih pristojnosti in v nadaljevanju pri samem izvajanju je FURS navezala stik še z drugimi organi, ki so tesno povezani z vsebino nadzorov dela in zaposlovanja na črno ali zagotavljajo potrebne informacije in evidence, pomembne za opravljanje nadzorov. Zasnovano je bilo izobraževalno gradivo, enotne usmeritve za opravljanje nadzorov in kaznovalne usmeritve ter načrt in usmerite izvedbenih dejavnosti. Pri komuniciranju z različno javnostjo so bila sestavljena obvestila, ki so bila objavljena v medijih in na spletnih straneh FURS, sproti se je odgovarjalo na novinarska vprašanja in vprašanja državljanov ter neposredno nastopalo v medijih. S predstavitvijo novosti pri delu in zaposlovanju na črno je FURS sodelovala tudi na srečanjih in izobraževanjih, ki so jih organizirale posamezne sekcije Obrtno-podjetniške zbornice in Gospodarske zbornice Slovenije, pa tudi na izobraževanjih nekaterih drugih državnih organov.

V zvezi z nadzornimi nalogami je DURS v prvem polletju 2014 skladno s svojo pristojnostjo preverjanja izvajanja ZPDZC-1 delovala v sklopu ciljno usmerjenih nadzorov na področju sive ekonomije in prometa s prevoznimi sredstvi. Od 18. 8. 2014 pa je FURS naloge nadzora in preprečevanja dela in zaposlovanja na črno opravljala pretežno (83 % vseh nadzorov) z mobilnimi oddelki, delno pa tudi s finančnimi inšpektorji davčnih in carinskih uradov.

Nadzori nad delom in zaposlovanjem na črno so se opravljali na podlagi:

- prejetih prijav, ki so jih v nadzorih obravnavali mobilni oddelki in finančni inšpektorji;
- sumov kršitev, ki so jih v nadzorih zaznali mobilni oddelki neposredno na terenu ali vzporedno ob izpolnjevanju drugih svojih nalog;
- nadzorov finančnih inšpektorjev, opravljenih vzporedno z davčnim inšpekcijskim nadzorom ali samostojnim nadzorom dela in zaposlovanja na črno;
- systemskega spremljanja medijev pri oglaševanju dela in dejavnosti ter opravljanja nadzorov zaradi suma kršitve pri oglaševanju v medijih;
- sodelovanja mobilnih oddelkov in finančnih inšpektorjev v lastnih akcijah ter usklajenih akcijah z drugimi nadzornimi organi, skladno z letnim načrtom Inšpekcijskega sveta in dogovori na ravni regijskih koordinacij inšpekcij.

Skupaj je bilo opravljenih 4847 nadzorov dela, zaposlovanja na črno in nedovoljenega oglaševanja, v katerih je bilo v povprečju ugotovljenih 11 % kršitev samo pri delu in zaposlovanju na črno, ugotovljene pa so bile tudi kršitve drugih predpisov, za nadzor katerih je pristojna FURS. V zvezi s temi kršitvami so bili v 121 primerih potrebni ukrepi prepovedi zaradi dela in zaposlovanja na črno, kar je v nadaljevanju razvidno iz preglednice 1.

Preglednica 1: Preventivno delovanje ter nadzor dela in zaposlovanja na črno CURS, DURS in FURS v letu 2014

Število opravljenih nadzorov po ZPDZC in ZPDZC-1	4847
Število preventivnih aktivnosti mobilnih oddelkov posredno ali neposredno tudi z učinki glede dela in zaposlovanja na črno	2561
Število upravnih ukrepov po odločbah s prepovedjo	121
Število prekrškovnih ukrepov zaradi kršitve ZPDZC in ZPDZC-1	322
Znesek izrečenih glob (EUR)	282.932

Vir: evidenca nadzora FURS

Največ kršitev so odkrili mobilni oddelki, in sicer v nadzorih na podlagi neposredne zaznave na terenu ali vzporedno ob izpolnjevanju drugih svojih nalog. Nadzore dela in zaposlovanja na črno so mobilni oddelki opravili predvsem vzporedno z drugimi nadzornimi nalogami.

Finančni inšpektorji so opravili nadzore dela in zaposlovanja na črno vzporedno z davčnimi inšpekcijskimi nadzori, v okviru projektov sive ekonomije, prometa s prevoznimi sredstvi, pa tudi projekta nadzora prispevkov za socialno varnost in systemskih utaj DDV oziroma ciljno usmerjenih nadzorov blagajniškega poslovanja, opravljanja nadzora dajatev z metodo ocene davčne osnove in ACL-inšpiciranja, v povezavi z osmim in devetim odstavkom 38. člena Zakona o davčnem postopku ter z davčnimi inšpekcijskimi nadzori carinskih dajatev. Pri tem je bil ugotovljen največji delež kršitev pri nadzoru nedovoljenega oglaševanja (31 %) in nadzoru dela na črno (23 %).

Pri nadzorih zaposlovanja na črno, ki so bili opravljeni ob drugih nalogah oziroma po lastnem izboru, so bile ugotovljene kršitve v 10 %. Po obravnavi prijav so bile kršitve pri delu na črno ugotovljene le v 3 %, pri zaposlovanju na črno v 12 % in pri nedovoljenem oglaševanju v 13 %.

Nadzori so bili glede na razvrstitev dejavnosti po standardni klasifikaciji (SKD) opravljeni največ v dejavnostih prometa in skladiščenja, gradbeništva, drugih dejavnostih, gostinstvu, cvetličarstvu in vrtnarstvu, dejavnosti vulkanizerjev, v trgovini, pri vzdrževanju in popravilu motornih vozil, v drugih storitvenih dejavnostih, tudi v pekarstvu, kmetijski dejavnosti, svečarstvu in predelovalnih dejavnostih.

Po številu je bilo največ ugotovljenih kršitev v dejavnosti prometa in skladiščenja, gradbeništva, gostinstvu in v drugih dejavnostih. Po deležu ugotovljenih kršitev je bilo teh največ v svečarstvu, pri trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil, gostinstvu, nato pa pekarstvu in drugih dejavnostih.

Preventivno delovanje, povezano z nadzorom dela in zaposlovanja na črno

Preventivne dejavnosti, katerih učinki se kažejo tudi v odkrivanju in preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, so bile izvedene predvsem v okviru projekta sive ekonomije, pa tudi nekaterih drugih projektov. Pomemben segment dela pri projektu je, da se pravočasno zaznajo nepravilnosti obdavčenja, ki niso v skladu z zakonskimi predpisi. Kot preventiva se opravljajo nadzori, kot so hitri pregledi poslovnih knjig, poizvedbe na terenu in navzkrižno preverjanje računov. Dejavnosti, ki so prepoznane kot tvegane z vidika mogočih kršitev in so bile v sklopu projekta sive ekonomije pod drobnogledom, so: gostinstvo, gradbeništvo, prevozi potnikov v mednarodnem cestnem prometu, trgovina, pekarstvo, razne servisne in storitvene dejavnosti, osebne storitvene dejavnosti, taksi prevozi ipd.

V prvem polletju 2014 je bila Davčna uprava RS usmerjena predvsem v preventivno delovanje in nadzor sive ekonomije v povezavi z različnimi aktivnostmi davčnih inšpektorjev, vse v smislu povečanja prostovoljnega plačevanja davčnih obveznosti. S preventivnim namenom je v tem času potekalo tudi sodelovanje med davčno in carinsko upravo z delovanjem mobilnih oddelkov Carinske uprave RS.

V sklopu preventivnih dejavnosti, katerih cilj je bil med drugim ozaveščanje državljanov v zvezi s prostovoljnim izpolnjevanjem obveznosti in posredno ali neposredno zmanjševanje kršitev zaradi dela in zaposlovanja na črno, so tudi mobilni oddelki Carinske uprave RS sodelovali na področjih gotovinskega poslovanja, taksi dejavnosti, gradbene dejavnosti, v projektih sive ekonomije in prometa s prevoznimi sredstvi, na področju nadzora prispevkov za socialno varnost in z obravnavanjem prijav s to vsebino. Izvedenih je bilo skupaj 2431 informativnih in preventivnih aktivnosti, in sicer 254 v taksi dejavnosti, 216 v projektu prevoznih sredstev, 326 v gradbeništvu, 272 pri nadzoru na sejnih in stojnicah, 618 je bilo obravnav pri izdajanju računov ter 745 obravnavanih primerov v nadzoru plačila prispevkov za socialno varnost iz zaposlitve. Nekaj preventivnih aktivnosti je bilo izvedenih tudi po 1. 8. 2014, in sicer 130 v taksi dejavnosti. Po 18. 8. 2014 so začeli mobilni oddelki FURS pospešeno opravljati nadzore po ZPDZC-1 in jih do konca leta opravili 4139.

Usklajene akcije z drugimi inšpekcijskimi službami

V sklopu projekta sive ekonomije potekajo usklajene akcije z drugimi inšpekcijskimi službami na ravni regijskih koordinacij inšpekcij. Posamezni uradi so v tem okviru sodelovali pri številnih skupnih akcijah, med katerimi je treba omeniti: gradbeno dejavnost, nočne nadzore v gostinskih lokalih, taksi prevoze, pekarnarstvo, nadzore prevozov blaga in potnikov, pa tudi čistilnih servisov.

Odkrivanje in preprečevanje dela na črno

V letu 2014 je bilo opravljenih 1819 nadzorov dela na črno, v katerih je bilo v povprečju ugotovljenih 12 % kršitev s tega področja.

V nadzorih, vezanih na odkrivanje in preprečevanje dela na črno, kot je razvidno v nadaljevanju iz preglednice 2, je bila z odločbo izrečena 101 prepoved opravljanja dela in dejavnosti na črno. Izrečenih je bilo 154 prekrškovnih ukrepov, in sicer je bilo izdanih 71 plačilnih nalogov, 77 prekrškovnih odločb in vloženih 6 obdolžilnih predlogov za odvzem predmetov. V prekrškovnih postopkih je bilo izrečenih za 99.768,19 EUR glob in 16 opominov, v 5 primerih pa so bili odvzeti predmeti. Po vsebini kršitev in statusu so bili kršitelji večinoma posamezniki, ki so opravljali delo ali dejavnost na črno, in sicer v 108 primerih državljani Republike Slovenije, v 42 primerih pa tuji državljani.

Preglednica 2: Nadzor dela na črno v letu 2014

Število opravljenih nadzorov nad delom na črno	1819
Delež ugotovljenih kršitev	12%
Število odločb o prepovedi opravljanja dela in dejavnosti na črno	101
Število prekrškovnih ukrepov zaradi kršitve ZPDZC in ZPDZC-1 –	154

od tega:

število plačilnih nalogov	71
število odločb o prekršku	77
število obdolžilnih predlogov	6
Znesek izrečenih glob (EUR)	99.769
Število primerov z odvzemom predmetov	5
Število prijav	1777

Vir: evidenca nadzora FURS

Pri nadzoru dela na črno je bil poudarek na nadzoru poslovnih subjektov in nadzoru posameznikov – šušmarjev. Nadzor poslovnih subjektov je bil opravljen v glavnem vzporedno z davčnim inšpekcijskim nadzorom, in sicer v 10 % davčnih inšpekcijskih nadzorov, opravljenih predvsem od avgusta naprej, pri čemer kršitve v glavnem niso bile ugotovljene. Tudi pri nadzorih dela na črno poslovnih subjektov, ki so jih naključno izbrale mobilne enote pri izpolnjevanju drugih nalog, je število ugotovljenih kršitev določb prvega do petega odstavka 3. člena ZPDZC-1 zanemarljivo.

Nadzor dela na črno posameznikov se je opravljal pretežno na podlagi prijav. Posamezni primeri takega dela so bili ugotovljeni tudi ob opravljanju drugih nalog nadzora mobilnih oddelkov, velik del pri nadzoru prevozov v cestnem prometu in pri ciljno usmerjenih akcijah. Akcije so bile izvedene v gradbeni dejavnosti, z nadzori na sejnih in stojnicah, v gostinstvu, pri cvetličarjih, svečarjih in vulkanizerjih, v taksi dejavnosti in pekarstvu. Posebnost delovnega časa mobilnih oddelkov, ki je razporejen na vse dni v tednu in ob koncu tedna, v popoldanskih, večernih in nočnih urah, pa tudi stalna prisotnost na terenu omogočata opravljanje nadzora in odkrivanje kršitev v času, ko je dela na črno največ.

Stalna prisotnost na terenu in povezava mobilnih oddelkov na terenu z operativnim komunikacijskim centrom FURS, ki sprejema nujne prijave in informacije o sumih kršitev, omogočata tudi sprotno obravnavanje prijav, pri katerih je nadzor učinkovit le, če se obravnavajo nemudoma. To je pripomoglo, da je bilo v letu 2014 odkritih tudi več kršitev zaradi dela na črno tujcev, ki opravljajo nezakonito delo ob koncu tedna in največkrat prodajajo različno blago od vrat do vrat. V 36 primerih so bili tujcem izdani plačilni nalogi zaradi dela na črno z izrekom glob v skupni višini 36.000 EUR. V 6 primerih prodaje s strani tujcev je bil vložen tudi obdolžilni predlog za odvzem predmetov, ki so bili po odločitvi sodišča v 5 primerih tudi odvzeti.

Odkrivanje in preprečevanje zaposlovanja na črno

V letu 2014 je bilo opravljenih 2.988 nadzorov zaposlovanja na črno, v katerih je bilo v povprečju ugotovljenih 10 % kršitev s področja zaposlovanja na črno, kar je v nadaljevanju razvidno iz preglednice 3.

V nadzorih, vezanih na odkrivanje in preprečevanje zaposlovanja na črno, v nekaterih primerih delodajalci odpravijo kršitve že med nadzorom z zagotovitvijo ustrezne pravne podlage za delo in prijavo v zavarovanje. Z odločbo je bilo izrečenih 20 prepovedi dela posameznikom. Izrečenih je bilo tudi 153 prekrškovnih ukrepov, in sicer je bilo izdanih 111 plačilnih nalogov in 42 prekrškovnih odločb. V prekrškovnih postopkih je bilo izrečenih za 175.663,15 EUR glob in 15 opominov. Po statusu so bili izrečeni ukrepi 56 državljanom Republike Slovenije in 37 tujim državljanom ter 25 samostojnim podjetnikom posameznikom oziroma posameznikom, ki opravljajo dejavnost, in 18 pravnim osebam.

Preglednica 3: Nadzor zaposlovanja na črno v letu 2014

Število opravljenih nadzorov nad zaposlovanjem na črno	2988
Povprečni delež ugotovljenih kršitev	10 %
Število odločb o prepovedi opravljanja zaposlovanja na črno	20
Število prekrškovnih ukrepov zaradi kršitve ZPDZC in ZPDZC-1 –	153
od tega: število plačilnih nalogov	111
število odločb o prekršku	42
Znesek izrečenih glob (EUR)	175.663
Število prijav	712

Vir: evidenca nadzora FURS

Tudi nadzori zaposlovanja na črno se deloma opravljajo na podlagi prijav. Odkrivanje sumov kršitev je uspešnejše z nadzorom po neposredni zaznavi na terenu, vzporedno z drugimi nadzornimi nalogami mobilnih oddelkov in v sklopu ciljno usmerjenih akcij. V akcijah na področju gradbene dejavnosti, z nadzori na sejnih in stojnicah, v gostinstvu, pri cvetličarjih, svečarjih in vulkanizerjih, v taksi dejavnosti in pekarstvu je bil opravljen tudi nadzor zaposlovanja na črno. Stalna prisotnost mobilnih oddelkov na terenu in njihova povezava z operativnim komunikacijskim centrom FURS omogočata nadzor in odkrivanje kršitev v času in na kraju, ko in kjer je več zaposlovanja na črno.

Pri kršitvah z zaposlovanjem na črno so odkriti tudi delodajalci, ki jih srečujemo že pri obravnavi kršitev v zvezi s plačevanjem davkov in prispevkov od zaposlitev, kot nepredložniki obračunov in neplačniki obveznosti v projektu prispevkov za socialno varnost, ki ga izvajajo finančni inšpektorji. Pri izvedenih nadzorih so ugotovili kršitve, največ v dejavnostih prometa in skladiščenja, gradbeništva, gostinskih nastanitvenih dejavnostih s strežbo jedi in pijač ter drugih dejavnostih.

Med najpogostejšimi sumi kršitev delodajalcev z zaposlovanjem na črno so kršitve, ko se omogoči delo posamezniku, s katerim delodajalec ni sklenil pogodbe o zaposlitvi oziroma ga ni prijavil v obvezna socialna zavarovanja (115 primerov). Pogoste so tudi kršitve zaradi pomanjkljivosti prijav v zavarovanje. Sledijo kršitve, ko delodajalec omogoči delo posamezniku, s katerim ni sklenil pogodbe civilnega prava, na podlagi katere se lahko opravlja delo, oziroma ga ni zavaroval v skladu z zakoni, ki urejajo obvezna socialna zavarovanja (57 primerov). V zvezi z delom po podjemnih pogodbah se zaznavajo tudi sumi zlorab teh pogodb v nasprotju z ZDR-1, kar FURS odstopi pristojnemu IRSD. Odkrite so še kršitve začasnega in občasnega dela upokojujencev (38 primerov), pri zaposlovanju tujcev (22 primerov), študentov in dijakov (10 primerov) ter kršitve v zvezi s kratkotrajnim delom (13 primerov). Še vedno se ugotavlja praksa verižnega ustanavljanja družb, prepletanja lastništva družb in posojanja delavcev s strani pravnih subjektov, ki za to ne izpolnjujejo pogojev. Pogoste kršitve, odkrite pri nadzorih zaposlovanja na črno, so tudi zaradi pomanjkljivosti prijav opravljanja storitev tujih delodajalcev, ki opravljajo delo z delavci slovenskimi državljani v Republiki Sloveniji.

Za prekrške pri zaposlovanju na črno po ZPDZC-1, ki so bili obravnavani do konca leta 2014, je bilo izrečenih največ ukrepov zoper posameznike, ki so jim delodajalci omogočili delo brez sklenitve pogodbe (61), nato zoper posameznike, ki niso imeli pogodb civilnega prava ali pogodbe o opravljanju začasnega ali občasnega dela, na podlagi katere opravljajo delo, za čas opravljanja dela ves čas na kraju opravljanja dela (33). Zoper delodajalce je bilo izrečenih največ prekrškovnih ukrepov tistim, ki so omogočili delo posamezniku brez sklenitve pogodbe o zaposlitvi oziroma brez prijave v obvezna socialna zavarovanja. Ugotovljeni so bili tudi primeri odjave iz obveznih socialnih zavarovanj (22) in primeri, v katerih so delodajalci omogočili delo posamezniku, s katerim niso sklenili pogodbe civilnega prava, na podlagi katere se lahko opravlja delo, oziroma ga niso zavarovali v skladu z zakoni, ki urejajo obvezna socialna zavarovanja (13). Prekrškovni postopki so bili izvedeni tudi zoper delodajalce, ki niso predložili evidence o opravljenem kratkotrajnem delu (12).

Odkrivanje in preprečevanje nedovoljenega oglaševanja posameznikov

V letu 2014 je bilo opravljenih 140 nadzorov nedovoljenega oglaševanja, v katerih je bilo v povprečju ugotovljenih 30 % kršitev, kot je razvidno iz preglednice 4. Izrečenih je bilo 15 glob z izdajo plačilnih nalogov v višini 7.500 EUR.

Preglednica 4: Nadzor nedovoljenega oglaševanja posameznikov v letu 2014

Število opravljenih nadzorov nad nedovoljenim oglaševanjem posameznikov	140
Delež ugotovljenih kršitev	30%
Število prekrškovnih ukrepov zaradi kršitve ZPDZC in ZPDZC-1 – število plačilnih nalogov	15
Znesek izrečenih glob (EUR)	7.500
Število prijav	60

Vir: evidenca nadzora FURS

FURS zagotavlja nadzor nedovoljenega oglaševanja s sistemskim, enakomernim in stalnim spremljanjem medijev, v katerih se v Republiki Sloveniji najpogosteje pojavljajo oglasi, z obravnavanjem prijav z vsebino suma nedovoljenega oglaševanja in z zbiranjem oglasov na oglasnih deskah, dostopnih javnosti. Poudarek je še na spletnem oglaševanju, predvsem oglaševanju prodaje, pri čemer je večja pozornost dana oglasom posameznikov, ki jih je bilo mogoče identificirati po navedenih stikih na oglasih. Za identifikacijo oglaševalcev FURS v nadzoru zbira tudi informacije pri mobilnih operaterjih in lastnikih spletnih domen. Prav tako kakor v preteklosti TIRS se tudi FURS srečuje s težavo oglaševanja na spletnih straneh, ki so na tujih strežnikih ali katerih spletni naslovi so registrirani po tujih domenah, pri katerih je možnosti identifikacije kršitelja, izvedbe nadzora in ukrepanja skoraj ni.

3. Težave pri opravljanju nadzora nad določbami ZPDZC-1

FURS ugotavlja, da je največja težava pri nadzoru dela na črno celovitost postopkov, pri katerih je poleg določb ZPDZC-1 potrebno poznavanje tudi drugih predpisov, ki se na ZPDZC-1 navezujejo. Ker je pretežni del nalog po ZPDZC-1 prenesenih v pristojnost FURS, da se okrepijo nadzori neposredno na terenu, ki jih opravljajo mobilni oddelki FURS, je treba poudariti, da je za uradne osebe mobilnih oddelkov, ki imajo pretežno srednješolsko izobrazbo, osvojitve poznavanja tako širokega obsega predpisov zelo zahtevna naloga. Če navedemo le primeroma, pri nadzoru zaposlovanja na črno je potrebno poznavanje delovnopravne zakonodaje, ki sicer ne spada v osnovne naloge nadzora FURS, je pa z vidika izvajalcev nadzora in pridobljenih novih nalog zelo obsežna vsebina.

S prenosom pristojnosti nadzora nad zaposlovanjem na črno z IRSD na FURS se je povečala obremenitev finančnih inšpektorjev in posledično tudi zmanjšanje števila opravljenih nadzorov na davčnem področju. Uradne osebe mobilnih oddelkov namreč nimajo pooblastil za odločanje v nadzorih, pri katerih je treba po zaznavi kršitev zaradi prepovedi nadaljevanja kršitev in v zvezi z odpravo kršitev ukrepati (odločbe o prepovedi opravljanja dela in dejavnosti, odločbe o prepovedi dela posameznikom, ki so zaposleni na črno), kar vpliva na obseg opravljenih osnovnih nalog FURS – pobiranje davkov. Prav tako se FURS srečuje s kadrovskimi težavami, saj se je število zaposlenih za finančni nadzor v zadnjih letih zaradi varčevalnih ukrepov zmanjševalo. Ker novih zaposlitev ni bilo, se je močno dvignila povprečna starost zaposlenih FURS – trenutno znaša 47,3 leta, na inšpekcijskem področju pa celo 49,96 leta.

Glede nadzora izpolnjevanja pogojev za opravljanje dejavnosti so težave v razpršenosti in s tem nepreglednosti zakonodaje, ki določa posamezne pogoje za opravljanje posameznih dejavnosti. Tako stanje zahteva, da se javno dostopno ne le za potrebe nadzornih organov, temveč tudi subjektov, ki so zavezani k spoštovanju teh predpisov, zagotovi preglednost veljavne zakonodaje po vrstah dejavnosti.

Enako velja za razpršenost uradnih evidenc, ki jih je treba preveriti pri opravljanju nadzorov po ZPDZC-1. Po prevzemu novih pristojnosti so na FURS naleteli na začetne težave z zagotavljanjem dostopov do uradnih evidenc. Če pa so mogoče povezave uradnih evidenc FURS z evidencami drugih državnih organov, so težave v dolgotrajnosti postopkov zaradi sklepanja dogovorov in tehničnih izvedb rešitev. Če se sledi cilju čim večje prisotnosti mobilnih oddelkov na terenu in čim večje pokritosti opravljanja nadzorov nad delom in zaposlovanjem na črno v trenutku opravljanja dela, je za terensko

delo nujno potrebno zagotavljanje možnosti dostopa do podatkov uradnih evidenc po stanju med nadzorom. Tako naknadno preverjanje po opravljenem nadzoru ni potrebno. V organizaciji FURS je bila zagotovljena možnost preverjanja podatkov v trenutku opravljanja nadzora tako, da jih mobilni oddelki preverjajo s pomočjo operativnega komunikacijskega centra FURS. Je pa pri tem glede stanja ključnih uradnih evidenc treba poudariti še težavo, da nekatere ne izražajo dnevnega dejanskega stanja (npr. glede podlage za obvezno zavarovanje, podatka o prijavi opravljanja storitev tujcev v RS, o dovoljenjih za delo tujcev, pri osebnem dopolnilnem delu podatka o priglavitvi tega dela pri upravnih enotah, tudi ni posodobljenosti registra kmečkih gospodarstev). Nepopolnost in neosveženost podatkov podaljšuje trajanje postopkov in povečuje administrativno obremenitev mobilnih oddelkov, s tem pa se zmanjšuje obseg opravljenih nalog.

Pri opravljanju nadzorov je treba opozoriti tudi na vprašanja, povezana z neusklajenostjo zakonodaj, ki urejajo različna področja (npr. opredelitvi pojma kmeta oziroma osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti po kmetijski in davčni zakonodaji nista enaki, tako je tudi z opredelitvijo sezonskih konic oziroma sezonskega dela).

NADZOR INŠPEKTORJEV Tržnega inšpektorata Republike Slovenije (TIRS)

TIRS je bil v letu 2014 po ZPDZC pristojen za nadzor dela na črno in nadzor nedovoljenega oglaševanja. Novi ZPDZC-1 je za TIRS prinesel dve pomembni spremembi, in sicer se je pristojnost nadzora nad posamezniki s tem datumom prenesla na FURS, hkrati pa so pristojnost nadzora nad listinami o izpolnjevanju pogojev dobili področni inšpektorati (zdravstveni za zdravstveno dejavnost, šolski za šolstvo itd.).

Opravljanje dela na črno

V letu 2014 je glede na gospodarsko in socialno stanje v državi TIRS še naprej poostreno nadziral delo na črno tako, da je bilo na podlagi določb starega ZPDZC in novega ZPDZC-1 opravljenih 6310 inšpekcijskih pregledov (leta 2013: 7229). Inšpektorji so zavezancem izdali 504 upravne odločbe, s katerimi so delo na črno prepovedali, in 109 opozoril ZIN, izrekli pa tudi 220 opominov in 449 glob (479 plačilnih nalogov in 170 prekrškovnih odločb) ter vložili 18 obdolžilnih predlogov. Za manjše nepravilnosti (pravni subjekt ni imel registrirane ali vpisane v temeljni akt ene od dejavnosti) so izrekli 325 opozoril ZP-1.

Število pregledov leta 2014 se je v primerjavi z letom 2013 zmanjšalo ravno zato, ker se je 18. 8. 2014 začel uporabljati novi ZPDZC-1, zaradi česar je TIRS prenehal opravljati nadzor nad posamezniki (šušmarji).

Pregled opravljenega dela z izrečenimi ukrepi po določbah ZPDZC in ZPDZC-1 od leta 2007 do vključno 2014:

Leto	Pregledi	Upravni ukrepi		Prekrškovni ukrepi				
		Upravna odločba	Opoz. ZIN	Opoz. ZP-1	Opomin	Plačilni nalog	Prekršk. odločba	Obdolž. predlog
2007	3330	390	29	107	89	423	27	40
2008	3282	328	17	84	119	384	47	19
2009	4596	424	9	38	122	422	51	12
2010	4508	343	7	45	165	367	65	10
2011	5215	465	18	156	170	404	157	21

Leto	Pregledi	Upravni ukrepi		Prekrškovni ukrepi				
		Upravna odločba	Opoz. ZIN	Opoz. ZP-1	Opomin	Plačilni nalog	Prekršk. odločba	Obdolž. predlog
2012	6058	519	36	240	202	406	179	18
2013	7229	541	78	303	215	449	180	19
2014	6310	504	109	325	220	279	170	18
Skupaj	40528	3514	303	1298	1302	3134	876	157

V zvezi z delom na črno je TIRS vsa leta dajal poseben poudarek nadzoru posameznikov – šušmarjev. Ta nadzor se opravlja predvsem na podlagi prijav, prav tako pa potekajo organizirane akcije poostrenega nadzora na posameznih področjih, če se pokaže potreba, vendar je s takimi akcijami šušmarje težje odkriti.

Pri posameznikih (šušmarjih) je TIRS v letu 2014 opravil 2157 pregledov. Zaradi ugotovljenih kršitev je bilo izdanih 235 odločb o prepovedi opravljanja dejavnosti in izrečenih 409 prekrškovnih ukrepov, od tega 233 plačilnih nalogov, 108 prekrškovnih odločb, 25 opominov in 19 opozoril ZP-1, na ustrezna sodišča pa je bilo vloženi tudi 14 obdolžilnih predlogov.

TIRS je leta 2014 obravnaval 25 tujcev, ki so v Sloveniji opravljali delo na črno – praviloma so od vrat do vrat ali na parkiriščih prodajali različno tekstilno in tehnično blago. Vsi obravnavani tujci so bili državljani Romunije in Madžarske. Pri odkrivanju dela na črno tujih fizičnih oseb je težava v tem, da lahko tržni inšpektor ukrepa le, če dokaže, da se dejavnost dejansko opravlja, ne pa, kadar se blago le ponuja, prodaje pa še ni bilo.

TIRS je svoje delo organiziral tako, da se je nadzor dela na črno opravljal tudi v popoldanskih urah in zvečer, saj ga posamezniki takrat praviloma ne pričakujejo. Posamezniki, ki opravljajo delo na črno, so se prav zaradi poostrenega nadzora večinoma preselili z zunanjih površin v objekte, kjer se tako delo težje opazi, po drugi strani pa je inšpektorju onemogočen vstop vanje. Če mu namreč lastnik nepremičnine vstopa ne dovoli, je potrebna odredba sodišča, kar otežuje učinkovito ukrepanje inšpektorjev pri preprečevanju nezakonitega dela. Odredbo o hišni preiskavi bo sodnik izdal na podlagi vložene predloga inšpektorja, v katerem mora biti naveden utemeljen sum dela na črno, pa tudi, da bodo v prostoru, ki naj bi ga preiskali, najdeni predmeti in listine, s katerimi je kršitelj storil prekršek. Inšpektor po navadi razpolaga z zelo skopimi informacijami o domnevnem delu na črno, to pa ne zadostuje za izdajo odredbe.

Tabelarni prikaz opravljenega dela pri posameznikih za leti 2013 in 2014 z izrečenimi ukrepi po določbah ZPDZC¹

Leto	Število pregledov	Upravni ukrepi		Prekrškovni ukrepi		
		Upravna odločba	Opomin	Globe	Obdolžilni predlog	Opozorila ZP-1
2013	3326	382	37	486	8	32
2014	2157	235	25	341	14	19

Oglaševanje dela na črno

Tako kakor prejšnja leta je bil tudi leta 2014 nadzor nedovoljenega reklamiranja organiziran skozi vse leto. Tržni inšpektorji so nadzorovali ponujanje oziroma reklamiranje dela na črno pravnih oseb, zasebnikov ali posameznikov v različnih medijih. Poudarek je bil, kot že nekaj let doslej, na

¹ Podatki za leto 2014 so zajeti do 18. 8. 2014, zato je število opravljenih pregledov in ukrepov v primerjavi z letom 2013 toliko nižje.

oglaševanju po svetovnem spletu, saj se na različnih spletnih oglasnikih in forumih pojavlja vedno več oglasov, s katerimi oglaševalci ponujajo v prodajo razno po navadi tehnično blago ali storitve. Med temi oglasi so bili izbrani tisti, ki poleg ponudbe navajajo za stik le elektronski naslov ali telefonsko številko, ponujajo pa več istovrstnih kosov blaga ali istovrstnih kosov v različni številkah, barvah ipd. Elektronski naslovi so navadno anonimni, pa tudi telefonske številke navadno niso objavljene v imeniku, zato je težko odkriti, kdo je dejansko objavil oglas oziroma kdo je oseba, ki ga je naročila. Tržni inšpektorji v takih primerih za podatke zaprosijo mobilne operaterje, vendar tudi oni velikokrat ne razpolagajo z vsemi iskanimi podatki, sploh če gre za predplačniške pakete.

Od slovenskih spletnih strani z malimi oglasi je v ospredju spletni portal www.bolha.com, na katerem je dnevno objavljeno več tisoč različnih oglasov. Tržni inšpektorat RS že več let zgledno sodeluje s skrbnikom tega portala, ki na podlagi naših obvestil s spletne strani odstranjuje vse sporne oglase.

Velika težava so spletne strani na tujih strežnikih ali spletni naslovi tujih registratorjev. Ni namreč mogoče ugotoviti, kdo je lastnik strani, saj so registrirane pod izmišljenimi imeni, pa tudi če bi bil tuji subjekt znan, zoper njega tržni inšpektorji ne morejo ukrepati.

V zvezi z nedovoljeno reklamo je bilo opravljenih 265 inšpekcijskih pregledov in izrečenih 144 ukrepov: 6 upravnih odločb, 30 opozoril ZP-1, 36 opominov, 32 plačilnih nalogov in 40 prekrškovnih odločb.

Med oglasi še vedno prevladujejo ponudniki inštruiranja in lektoriranja, fotografiranja, različnih masaž, čiščenja, varstva otrok, pomoči na domu, oddaje apartmajev, prodaje različnih izdelkov po pošti ali internetu, prodaje drv.

V zvezi s problematiko inštruiranja je treba povedati, da so bili inštrukcije, prevajanje in lektoriranje, ki se opravljajo občasno, z novim PDD uvrščeni na seznam osebnega dopolnilnega dela. Na nujnost take ureditve je TIRS opozarjal že več let, zato je mogoče pričakovati, da se bo tako bistveno zmanjšalo oglaševanje in opravljanje teh del na črno.

Finančni učinki

Inšpektorji so na podlagi določb ZPDZC in ZPDZC-1 izrekli za 316.915,04 EUR glob, od tega so jih kršitelji prostovoljno poravnali v znesku 121.988,94 EUR.

Problematika

TIRS je glede dela na črno in sive ekonomije nadziral tudi izdajo računov, saj morajo podjetja potrošnikom izdati račun za prodano blago ali opravljeno storitev. Pri tem ni izjema niti posameznik, ki opravlja osebno dopolnilno delo. Od 1. 1. 2015 je v veljavi nova ureditev opravljanja osebnega dopolnilnega dela in obvezna je tudi izdaja računa. Kljub novemu seznamu del, ki se lahko opravljajo na ta način, še velja mnenje, da je njihov nabor premajhen oziroma da bi bilo treba tak način opravljanja dela kar najbolj razširiti, prijavo pa poenostaviti. Omejitve namreč ne bodo pripomogle k zmanjšanju dela na črno in sive ekonomije, temveč imajo ravno nasprotni učinek. Poleg tega bi bilo po mnenju TIRS treba razmisliti o tem, da bi tudi posamezniki, ki opravljajo osebno dopolnilno delo, morali izdajati račune v obliki vezane knjige računov in ne bi bili izjema, saj se tako lažje izognejo izdaji računa oziroma ga izbrišejo in s tem ne prikazujejo dejanskih prihodkov.

Kar se tiče področja dela na črno, se z vidika TIRS, razen ZPDZC-1, ni spremenil noben materialni predpis, ki bi vplival na nadzor.

NADZOR INŠPEKTORJEV Inšpektorata Republike Slovenije za delo (IRSD)

IRSD v bil v letu 2014 pristojen za nadzor zaposlovanja na črno. Od 18. 8. 2014 je za nadzor nad kršitvami določb 5. člena ZPDZC-1 (zaposlovanje na črno) pristojen FURS.

IRSD je glede na novi zakon pristojen za nadzor nad kršitvami določb druge alineje prvega odstavka 6. člena ZPDZC-1 (nedovoljeno oglaševanje), tretji odstavek 19. člena istega zakona pa še natančneje določa ravnanje inšpektorata, kadar pri uresničevanju svojih pristojnosti ugotovi, da obstaja sum zaposlovanja na črno. V teh primerih izda odločbo, s katero prepove opravljanje dela posamezniku, ki je zaposlen na črno, in s tem nemudoma seznanjeni FURS.

Zaradi izkušenj z nadzorom prej veljavnega predpisa je IRSD sodeloval pri pripravi novega predpisa, pa tudi pri prenosu pristojnosti za nadzor nad zaposlovanjem na črno na FURS. V zvezi s tem prenosom je bilo izvedenih več usklajevalnih sestankov z vodstvom FURS, carinski delavci FURS pa so na povabilo inšpektorata sodelovali v skupnih akcijah, v katerih so inšpektorji preverjali izvajanje ZPDZC-1. Predstavniki inšpektorata so kot predavatelji sodelovali na izobraževanju delavcev FURS v februarju in juniju 2014. S tem so poskušali zagotoviti kar najboljši prenos znanja in pridobljenih izkušenj.

S FURS je bil med drugim sklenjen dogovor, da se ob ugotovljenem sumu zaposlovanja na črno, zaznanem pri opravljanju nadzora, to sporoči operativnemu komunikacijskemu centru Finančne uprave RS. Center nato preveri, ali je v bližini kakšna mobilna enota, ki bi jo lahko napotil na kraj opravljanja nadzora, tam pa nato FURS vodi postopek glede zaposlovanja na črno.

IRSD je tudi v letu 2014 ugotavljal kršitve zaposlovanja na črno pravzaprav v vseh oblikah inšpekcijskih pregledov – z rednim nadzorom, usmerjenimi akcijami ali na podlagi pobud prijaviteljev oziroma v skupnih akcijah odkrivanja in preprečevanja dela in zaposlovanja na črno. Zakonitost zaposlovanja se pri opravljenih inšpekcijskih pregledih preverja predvsem z nadzorom delovnih razmerij. Inšpektorji so v letu 2014 na tem področju opravili skupno 9.759 inšpekcijskih nadzorov, pri čemer so ugotovili 10.802 kršitvi. Kršitev v zvezi z zaposlovanjem na črno v poročevalskem obdobju je približno 7,4 % od vseh ugotovljenih kršitev.

Preglednica 5: Najpogostejše ugotovljene kršitve iz delovnih razmerij od leta 2007 do leta 2014

Leto	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Štev. vseh ugotovljenih kršitev	4.746	5.466	6.013	6.456	5.986	8.323	9.762	10.802
1.	Pogodba o zaposlitvi (994)	Pogodba o zaposlitvi (1.369)	Plačilo za delo (1.522)	Plačilo za delo (2.596)	Plačilo za delo (2.643)	Plačilo za delo (3.488)	Plačilo za delo (3.601)	Plačilo za delo (3.542)
2.	Evidence (727)	Plačilo za delo (843)	Pogodba o zaposlitvi (1.212)	Pogodba o zaposlitvi (942)	Pogodba o zaposlitvi (938)	Evidence (1.250)	Evidence (1.688)	Pogodba o zaposlitvi (2.213)
3.	Zaposlovanje na črno (531)	Evidence (696)	Evidence (715)	Evidence (606)	Zaposlovanje na črno (582)	Pogodba o zaposlitvi (1.326)	Pogodba o zaposlitvi (1.681)	Evidence (1.796)
4.	Delovni čas (512)	Zaposlovanje na črno (511)	Delovni čas (589)	Delovni čas (517)	Evidence (513)	Zaposlovanje na črno (670)	Zaposlovanje na črno (780)	Zaposlovanje na črno (795)

Pri nadzoru izvajanja ZPDZC-1 je bilo ugotovljenih skupno 795 kršitev, ki se nanašajo na zaposlovanje na črno, vseh kršitev zakona pa so inšpektorji ugotovili 805.

Kršitve, ko delodajalec z delavcem ni sklenil pogodbe o zaposlitvi oziroma pogodbe civilnega prava, na podlagi katere se lahko opravlja delo, in delavca ni prijavil v zdravstveno, pokojninsko in invalidsko zavarovanje, so bile najpogosteje ugotovljene kršitve obravnavanega predpisa, in sicer jih je bilo ugotovljeno 652.

V vseh drugih primerih zaposlovanja na črno je bilo ugotovljenih kršitev precej manj. Kršitve, pri katerih je delodajalec zaposlil tujca ali osebo brez državljanstva v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev, so bile ugotovljene v 47 primerih, v 44 primerih pa zaposlovanje na črno, kadar je posameznik v svojem imenu in za svoj račun zaposlil delavca, da zanj opravlja delo na črno. Inšpektorji so obravnavali še kršitve, ko je delodajalec omogočil delo dijaka ali študenta brez ustrezne napotnice pooblaščenice organizacije za posredovanje dela oziroma je omogočil, da je to napotnico uporabila za delo druga oseba (34 kršitev).

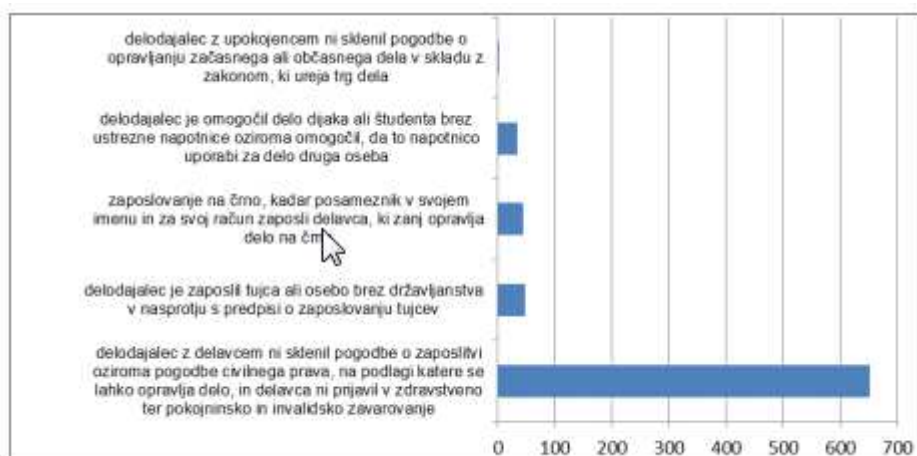
Opozoriti velja še na kršitve v zvezi z izročitvijo pisne pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas v 3 dneh po tem, ko inšpektor za delo ugotovi zaposlitev na črno – v letu 2014 je bilo teh kršitev 6.

Posamične kršitve so bile ugotovljene še glede opravljanja začasnega ali občasnega dela upokojencev ter glede upoštevanja domneve obdobja zaposlitve, ko se ugotovi zaposlovanje na črno (upoštevajo se zaposlitev treh mesecev, če se ne dokaže drugače), glede izpolnitve obveznosti poravnave zapadlih prejemkov iz obdobja zaposlitve na črno oziroma glede upoštevanja 8-dnevnega roka za izpolnitev teh obveznosti.

Ob kršitvah, povezanih z zaposlovanjem na črno, je bilo ugotovljenih še 8 kršitev nedovoljenega oglaševanja in 4 kršitve v zvezi s kratkotrajnim delom.

Inšpektorji v poročevalskem obdobju niso ugotovili nezakonitega zaposlovanja državljanov tretjih držav.

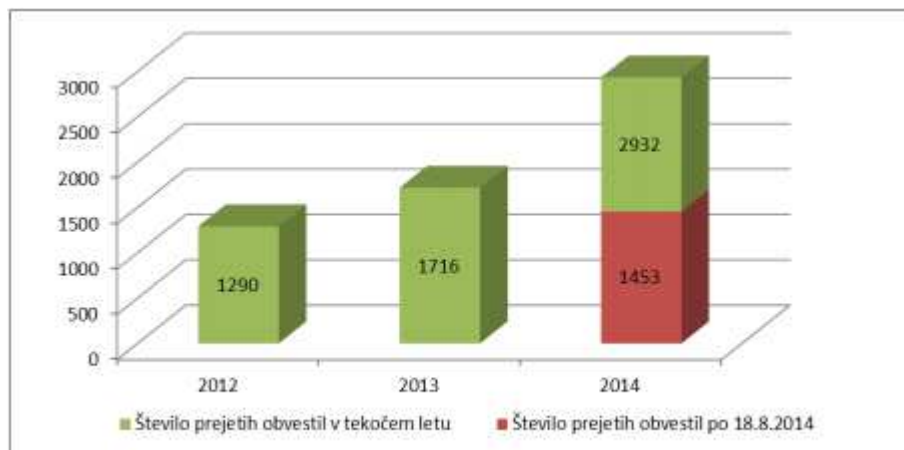
Graf 1: Sestava ugotovljenih kršitev zaposlovanja na črno (2014)

IRSD po spremembi ZPDZC-1 ni več primarni organ, ki je pristojen za ugotavljanje zaposlovanja na črno. Opaziti je, da je bil prenos pristojnosti na mobilno ekipo FURS odmeven in učinkovit. Predstavitve v javnosti, da se z mobilnimi ekipami nadzira to področje ob vsakem času, vsak dan, podnevi in ponoči, učinkuje na zmanjšanje števila kršitev in spremembo mnenja o tem, da je inšpektorjev premalo ter da ne delajo ob sobotah, nedeljah in praznikih. Marsikateri delodajalec si z okrepljeno prisotnostjo mobilnih ekip ne privoščijo tveganja, ki ga prinaša kršitev, saj je možnost nadzora veliko večja, globe pa so visoke.

O vplivu novega predpisa na zaznavo javnosti in na povečanje možnosti za ugotovitev morebitnih kršitev s strani novega pristojnega organa je mogoče sklepati tudi na podlagi prejetih obvestil o vpisu na seznam zavezancev, ki opravljajo osebno dopolnilno delo, saj se je njihovo število v zadnjem obdobju opazno povečalo, še posebno od začetka uporabe novega zakona.

Graf 2: Prejeta obvestila o vpisu na seznam zavezancev, ki opravljajo osebno dopolnilno delo (2012–2014)

Inšpektorji so sodelovali v številnih usklajenih akcijah, ki so jih predlagali posamezni nadzorni organi, najpogosteje Policija, TIRS, CURS, Davčna uprava oziroma FURS, ZIRS in IRSPEP. IRSD statistično ni posebej spremljal podatka o vseh izvedenih skupnih nadzorih z drugimi nadzornimi organi. Lahko pa se poroča, da je bilo opravljenih več nadzorov gostinske dejavnosti (nočni lokali, bari, picerije, gostinski lokali, planinske kočje itd.) oziroma različnih prireditev, pri katerih so sodelovali predvsem Policija, TIRS, ZIRS, DURS/FURS, IRSPEP – odvisno od okoliščin primera. Izvedena je bila posebna akcija z Upravo RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin v pekarstvu ter skupna akcija z Inšpektoratom RS za šolstvo in šport na osnovnih, srednjih in glasbenih šolah. Z drugimi nadzornimi organi so sodelovali tudi pri nadzoru gradbišč, peskokopov in kamnolomov, avtotaksi prevoznikov, plesnih šol in tovornih vozil oziroma avtobusov (morska deklca) ter izvajalcev dimnikarske službe.

Na podlagi ugotovljenih kršitev določb v zvezi z zaposlovanjem na črno so inšpektorji v skladu z Zakonom o prekrških ukrepali v hitrem prekrškovnem postopku in izdali odločbe o prekršku oziroma plačilne naloge, hkrati pa prepovedne odločbe v skladu z 19. členom Zakona o inšpekciji dela. IRSD je v letu 2014 izdal prepovedno odločbo v 86 primerih. V zvezi z ugotovljenim zaposlovanjem na črno je bilo izdanih skupno 445 odločb o prekršku (všteti so tudi plačilni nalogi) ter izrečenih še 53 opozoril na podlagi Zakona o prekrških.

Enkrat tedensko se obvešča ZRSZ o pravnomočno končanih postopkih o prekrških tudi iz zaposlovanja na črno, podatki pa so pomembna podlaga za vodenje in objavo evidenc, ki izhajajo iz Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/2010, 40/2012 – ZUJF, 21/2013, 63/2013, 100/2013, 32/2014 – ZPDZC-1, ZUTD). Septembra 2014 je bil z zavodom podpisan sporazum in protokol o izmenjavi osebnih in drugih podatkov iz uradnih evidenc.

Finančni učinek	Izrečeno v letu 2014	Plačano v letu 2014
plačilni nalogi	478.813 EUR	108.225 EUR
odločbe o prekršku	775.439 EUR	127.799 EUR

Inšpektorji za delo so v letu 2014 na podlagi 199. člena KZ-1 zaradi ugotovljenega zaposlovanja na črno vložili tudi 16 kazenskih ovadb.

Z resornim ministrstvom je potekala izmenjava podatkov z vidika izvajanja 21.a člena ZPDZC.

Inšpekcija za cestni promet Inšpektorata RS za promet, energetiko in prostor (IRSPEP) se je v letu 2015 reorganizirala in zdaj deluje ločeno kot Inšpektorat RS za infrastrukturo (IRSI).

Sprememba ZPDZC-1 je vplivala na udeležbo organov v skupnih nadzorih taksistov. Z uveljavitvijo teh sprememb glede pristojnosti FURS (nadzor in ukrepanje pri odkrivanju zaposlovanja na črno) se inšpektorji za delo od septembra 2014 ne udeležujejo skupnih nadzorov taksistov.

Izvedeni nadzori, izrečeni ukrepi in finančni učinki

IRSI je upošteval priporočila iz predhodnih let. Pri tem so upoštevani nadzori/ukrepi z neposredno uporabo nadzora/ukrepov po ZPDZC-1 in primeri nadzora/ukrepov, kjer so ti izvedeni po ZPCP-2, vendar v povezavi z ZPDZC-1 (pravna oseba ali s. p. nima z zakonom predpisanih listin o izpolnjevanju pogojev za opravljanje registrirane dejavnosti – licence).

Število obravnavanih primerov dela na črno v upravnem postopku glede na subjekte:

- pravne osebe: 1 (po ZPCP-2)
- samostojni podjetniki: 2 (oba po ZPCP-2)
- posamezniki (fizične osebe): 7 (vsi po ZPDZC ali ZPDZC-1)
- SKUPAJ: 10

Pri nadzoru dejavnosti prevoza blaga in potnikov v cestnem prometu je Inšpekcija za cestni promet izvedla 1264 inšpekcijskih postopkov in pri tem v 10 primerih ugotovila kršitve v zvezi z delom na črno. Na podlagi ugotovljenega so bile izdane odločbe o prepovedi opravljanja prevoza potnikov ali blaga do pridobitve licence (v 3 primerih – 2x samostojnim podjetnikom in 1x pravni osebi) in odločbe o prepovedi opravljanja prevozov z avtotaksijem fizičnim osebam (v 7 primerih).

Obravnavane zadeve v upravnem in prekrškovnem postopku

- število vseh obravnavanih upravnih zadev: 1937
- število obravnavanih upravnih zadev v povezavi z delom na črno: 10
- število vseh prekrškovnih zadev: 2059
- število obravnavanih prekrškovnih zadev v povezavi z delom na črno: 19

V prekrškovnih postopkih je bilo v povezavi z delom na črno izdanih 15 glob s plačilnim nalogom in 4 odločbe z opominom.

Finančni učinki izrečenih sankcij:

- število izrečenih glob: 15
- znesek izrečenih glob: 14.669,12
- znesek plačanih glob: 7.251,84

Tri globe so bile izrečene pravni osebi, tri globe samostojnemu podjetniku in devet glob posamezniku (fizični osebi). Šest glob je v postopku izterjave.

Primeri dobre prakse v letu 2014

Naloga s področnih nadzorov Inšpekcije za cestni promet, IRSI, se opravljajo v skladu z načrti dela (letni, mesečni, tedenski). Pri nadzoru dejavnosti prevoznništva se načrtujejo, organizirajo in usklajujejo tudi akcije z drugimi nadzornimi organi. Pri svojih pregledih so inšpektorji za cestni promet pozorni na

morebitno opravljanje dela na črno, se je pa v pretekli že pokazalo, da so tovrstne kršitve značilne predvsem za avtotaksi dejavnost, izjemoma pa za prevoz blaga in druge oblike prevoza potnikov.

Kot primer dobre prakse inšpektorji opozarjajo na organiziranje in usklajevanje skupnih nadzorov izvajanja taksi dejavnosti v sodelovanju z različnim drugimi nazornimi organi.

Akcija: nadzor taksi dejavnosti

Čas akcije: leto 2014 v dopoldanskih, popoldanskih in večernih urah

Kraj akcije: večja mesta v Republiki Sloveniji (predvsem Ljubljana, Maribor, Celje, Koper ...)

Koordinator akcije: Inšpektorat RS infrastrukturo

Število akcij: v letu 2014 je bilo organizirano 28 skupnih akcij.

Sodelujoči:

- Urad RS za meroslovje: inšpektorji urada so sodelovali v petnajstih skupnih akcijah,
- TIRS: tržni inšpektorji so sodelovali v osmih skupnih akcijah,
- DURS (od junija 2014 FURS): inšpektorji DURS oziroma FURS so sodelovali v devetih skupnih akcijah,
- IRSD: inšpektorji Inšpektorata za delo so sodelovali v desetih skupnih akcijah.
- Policija (PP Ljubljana Center): policisti so sodelovali v vseh skupnih akcijah, ki so potekale ponoči, skupno v enajstih.

Kratek opis poteka akcij: akcije so bile pretežno popoldne in v večernih urah. Nadzor nad avtotaksi prevozniki se je opravljal na postajališčih taksijev na celotnem območju Ljubljane, pri čemer so bili taksi prevozi preverjeni tudi med kontrolnimi točkami. V drugih krajih je bil izveden nadzor nad opravljanjem avtotaksi prevozov na postajališčih taksijev.

Pobude in predlogi: upoštevajoč dosedanje izkušnje v akcijah nadzora taksistov zaradi odkrivanja taksi prevoznikov, ki nimajo urejene licence in druge dokumentacije ter oznak in opreme za opravljanje dejavnosti, in predvsem zaradi preprečevanja opravljanja dela na črno, se ugotavlja smiselnost nadaljevanja tovrstnega preverjanja, predvsem iz preventivnih razlogov.

NADZOR INŠPEKTORJEV Inšpektorata Republike Slovenije za okolje in prostor (IRSOP)

Gradbena inšpekcija IRSOP je v preteklem letu delovala še v IRSPEP in v sedanjih predpisih, po katerih opravlja nadzor, ni določb, ki bi bile v neposredni povezavi s preprečevanjem dela in zaposlovanja na črno. Pri inšpekcijskem preverjanju gradbišč pa opravlja tudi posreden nadzor nad delom in zaposlovanjem.

V letu 2014 je v akciji »Nadzor na gradbišču nad delom udeležencev pri graditvi objektov« sodelovalo 60 gradbenih inšpektorjev in 2 nadzornika tedanjega IRSPEP. V akciji je bilo pregledanih 548 gradbišč, 114 zahtevnih objektov in 433 manj zahtevnih objektov. Gradbeni inšpektorji so v zvezi z njo odprli 610 inšpekcijskih in 51 prekrškovnih postopkov. Inšpekcijski nadzor je bil usmerjen predvsem v gradnjo objektov, katerih nadzor je v javnem interesu. Akcija je bila izvedena v maju in juniju 2014 ter je bila usmerjena predvsem na udeležence pri graditvi. Ugotovitveni postopki so potekali tudi po predvidenem časovnem okviru akcije. Gradbeni inšpektorji so večinoma opravili vsak po 10 pregledov na novih in delujočih gradbiščih, skupaj je bilo tako opravljenih 683 inšpekcijskih rednih in izrednih pregledov, 48 izrednih pregledov z zaslišanjem, 235 kontrolnih pregledov in 192 zaslišanj.

Po izvedeni akciji nadzora na gradbiščih nad delom udeležencev pri graditvi in v povezavi z gradbišči so gradbeni inšpektorji tedanjega IRSPEP odredili le odpravo pomanjkljivosti na podlagi področne zakonodaje oziroma Zakona o graditvi objektov (ZGO-1). V letu 2014 pri opravljanju nadzora v pristojnosti po ZPDZC-1, ki se nanašajo na izpolnjevanje pogojev za opravljanje dejavnosti, ni bilo ugotovljenih kršitev.

IRSPEP je sodeloval tudi v akciji »Skupni inšpekcijski nadzori« regijskih koordinacij inšpekcij (RKI), ki so primer dobre prakse preprečevanja dela in zaposlovanja na črno.

Pri tem so gradbeni inšpektorji tedanjega IRSPEP v letu 2014 na območju OE Kranj sodelovali v akcijah RKI za Gorenjsko, skupaj z inšpektorji IRSD za »tujsko problematiko«. V tem okviru se je opravilo 18 skupnih inšpekcijskih nadzorov gradbišč, pretežno na območju UE Škofja Loka. Pri vseh je bila v ospredju tujka problematika, odkrivanje nezakonitega prebivanja, zaposlovanja in dela tujcev. Nadzore sta usklajevala IRSD in policija, gradbena inšpekcija je bila vedno povabljenjena k akciji in gradbeni inšpektor je opravil nadzor nad udeleženci graditve v skladu s svojimi pooblastili.

Inšpekcija za okolje in naravo je v preteklem letu delovala na Inšpektoratu RS za kmetijstvo in okolje. V veljavnih predpisih, po katerih opravlja nadzor, ni določb v zvezi z nadzorom preprečevanja dela in zaposlovanja na črno.

Nadzor Zdravstvenega inšpektorata Republike Slovenije (ZIRS)

Delo ZIRS je potekalo na različne načine: na podlagi postopkov registracije, ugotovitev na terenu, prijav in nalog po področni zakonodaji, ki deloma pokriva problematiko dela na črno. Na podlagi ZPDZC-1 je ZIRS do sprejetja novega zakona opravljal posreden nadzor tako, da je o sumih in ugotovitvah kršitev določb tega zakona v skladu z drugim odstavkom 13. člena ZPDZC nemudoma pisno obvestil pristojne organe iz prvega odstavka omenjenega člena. Po uveljavitvi novega zakona – ZPDZC-1, ki se je začel uporabljati 18. avgusta leta 2014, ima ZIRS pravno podlago, da neposredno ukrepa ob kršitvah prepovedi dela na črno v zvezi s kršitvami določb ZPDZC-1, ki se nanašajo na izpolnjevanje posebnih pogojev za opravljanje dejavnosti. Ti so določeni s posebnimi predpisi, ki jih nadzira ZIRS, zlasti glede zdravniške službe.

Pri izvajalcih zdravstvene dejavnosti so zdravstveni inšpektorji opravili 1554 pregledov. Preverjalo se je, ali zdravniki razpolagajo z veljavnimi licencami na strokovnem področju, na katerem opravljajo delo. Kjer zdravstvene ustanove zaposlujejo zdravnike iz tretjih držav, je ZIRS v skladu z Zakonom o priznavanju poklicnih kvalifikacij zdravnik, zdravnik specialist, doktor dentalne medicine in doktor dentalne medicine specialist (Uradni list RS, št. 107/10) preverjal obstoj odločbe o priznanju poklicne kvalifikacije. Pri izvajalcih zdravstvene dejavnosti, zlasti pri zdravnikih zasebnikih, pa je ob preverjanju minimalnih sanitarno-zdravstvenih pogojev za opravljanje te dejavnosti preveril tudi obstoj dovoljenj v skladu z Zakonom o zdravstveni dejavnosti. ZIRS je izdal štiri upravne odločbe, s katerimi se je onemogočilo nadaljnje opravljanje dejavnosti. Na terenu se je preventivno ukrepalo tudi z opozorili. V prekrškovnem postopku pa so bile izdane štiri odločbe o prekršku.

Pri izvajalcih dejavnosti higienske nege je ZIRS preverjal, ali imajo pridobljeno obrtno dovoljenje kot pogoj za opravljanje obrtne dejavnosti in ali so vpisani v (sodni) obrtni register Ajpes. Glede tega vprašanja je bilo na področju higienske nege v preteklem letu opravljenih 44 pregledov. Večjih nepravilnosti ZIRS ni ugotovil.

Nadzor Inšpektorata Republike Slovenije za šolstvo in šport (IRSŠŠ)

Ugotovitve v inšpekcijskih postopkih (skupno vodenih 28 inšpekcijskih zadev, 16 z uporabo novega zakona)

V letu 2014 je IRSŠŠ od 1. 1. 2014 do 18. 8. 2014, pred uporabo ZPDZC-1, prejel 12 pobud o domnevnih kršitvah zakonodaje s področja dela in zaposlovanja na črno. S posameznimi navedenimi primeri so seznanili pristojno ministrstvo in ga opozorili, da pri pobudah zoper zavezanca, ki delujejo kot gospodarske družbe ali podjetniki, nimajo možnosti učinkovitega ukrepanja. Prav tako je bilo ugotovljeno, da je zaradi pomanjkanja prostih mest v vzgojno-varstvenih zavodih več drugih oblik zasebnega varstva otrok in s tem varovanja otrok na črno.

V letu 2014 ni bilo sprememb zakonodaje glede dela IRSŠŠ, ki bi vplivale na izvajanje ZPDZC-1. Z uveljavitvijo tega zakona je IRSŠŠ prejel 16 zadev v zvezi z delom na črno.

Pobude v zvezi z delom na črno se nanašajo na samostojne podjetnike, ki imajo registrirano dejavnost po standardni klasifikaciji (SKD) pod šifro dnevno varstvo otrok, pri čemer pa dejavnost ni vpisana v ustrezen register na podlagi šolske zakonodaje, zato se obravnava kot delo na črno. Prav tako kakor

delo na črno se vodijo primeri ustanovitve zasebnih vrtcev pravnih oseb, ki se ne vpišejo v razvid izvajalcev programov za predšolske otroke na podlagi 34. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI, Uradni list RS, št. 16/07, 36/08, 58/09, 64/09, 65/09, 20/11, 40/12 – ZUJF in 57/2012 – ZPCP-2D).

Pri izvajanju dnevnega varstva otrok oziroma predšolske vzgoje se je v desetih primerih preverjalo, ali so izvajalci vpisani v ustrezne registre:

- v štirih primerih je bil zavezanec ustrezno registriran, zato ni bilo treba sprejeti ukrepov,
- v dveh primerih sta bili zavezancem izdani odločbi o prepovedi opravljanja dejavnosti na podlagi 19. člena ZPZDC-1,
- v dveh primerih je bilo ugotovljeno, da se dejavnosti na navedenih sedežih ne opravljajo, zato so bili postopki ustavljeni,
- v dveh primerih se postopek zoper zavezanca še vodi.

V preostalih šestih primerih je IRSŠŠ zadeve zaradi domnevnega dela na črno na področjih, ki jih nadzorujejo pristojni organi, odstopil v reševanje IRSD, FURS in TIRS.

Vodenje hitrih prekrškovnih postopkov

V letu 2014 je bil uveden prekršek po drugem odstavku 21. člena ZPDZC-1, prekršek v enem primeru pa ni bil uveden, ker samostojnega podjetnika ni bilo mogoče spoznati za odgovornega za prekršek, saj ga področni predpis ne predvideva.

Z vidika prekrškovnih sankcij se zato IRSŠŠ osredotoča na določbo 136.a člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja.

Nadzor Inšpektorata Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (IRSKGLR)

IRSKGLR v letu 2014 ni neposredno opravljal nadzora po ZPDZC-1. Inšpektorji IRSKO so pri tem sodelovali le v skupnih akcijah z drugimi organi, kot so TIRS, IRSD, DURS, CURS, FURS in Policija. V teh akcijah so inšpektorji IRSKGLR preverjali še področje sive ekonomije.

Sprememb zakonodaje glede dela IRSKO, ki bi neposredno vplivale na izvajanje določb ZPDZC-1, ni bilo. V letu 2014 je bila sprejeta Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji, ki posredno ureja tudi področje dela na črno v kmetijstvu in gozdovih. 8. marca 2014 je bila sprejeta še novela Zakona o gozdovih, ki je uvedla obveznost izpolnjevanja evidenčnih listov za lastnike gozdov, v katere morajo poleg drugega vpisati izvajalce del v svojih gozdovih, kar bo olajšalo nadzor nad zaposlovanjem in delom na črno.

IRSKGLR v letu 2014 ni opravljal neposrednih nadzorov po ZPDZC-1, so pa inšpektorji sodelovali pri več skupnih akcijah s TIRS, IRSD, DURS, CURS in Policijo, tudi po določbah ZPDZC-1. Prav tako so ugotovljene kršitve v zvezi ZPDZC-1 poslali v reševanje drugim pristojnim inšpektoratom. Po vsebinah ZPDZC-1 je bilo na TIRS odstopljenih 19 primerov in eden na IRSD.

Kot primer dobre prakse je IRSKGLR poudaril sodelovanje z IRSD, TIRS, FURS (DURS, CURS) in Policijo v skupnih inšpekcijskih akcijah, ki so se pokazale za zelo učinkovite zaradi pokrivanja različnih vsebin na kraju nadzora.

S FURS je IRSKGLR nadziral opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, pri davčnih zavezancih in kmetih kot fizičnih osebah, ki nimajo registrirane dopolnilne dejavnosti, ki niso s. p. in delajo na črno.

IRSKGLR je v registrih preveril obseg proizvodnje (prašičev, govedi, drobnice in vina). Na podlagi teh podatkov pa je FURS preveril obseg registrirane in prijavljene proizvodnje.

Skupaj z IRSD je inšpektorat nadziral tudi gostinske obrate. Pri samostojnem nadzoru gostinskih obratov vinarska inšpekcija velikokrat posumi, da gre za delo ali zaposlovanje na črno (npr. natararica nima nobenih dokumentov o nabavi vina, ker je v lokalni restavraciji zaposlena le nekaj dni, ker samo nadomešča, sicer pa dela v drugem lokalni). V takih primerih je o sumu kršitve obvestil IRSD in FURS.

Iste ugotovitve veljajo za spravilo lesa in delo v gozdovih. Gozdarska inšpekcija je javno objavila seznam registriranih izvajalcev, ki so strokovno usposobljeni za delo v gozdu v skladu s Pravilnikom o minimalnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci del v gozdovih. Dodan je tudi seznam izvajalcev del, ki jim je bilo z odločbo prepovedano opravljati dejavnost. Seznam ima skrbnika in je redno osvežen.

IRSKGLR ugotavlja, da po dosedanjih izkušnjah ni primerno organizirati skupnih akcij z večjim številom inšpektorjev, saj se stranka ne more hkrati posvetiti vsem. Pokazalo se je, da so najučinkovitejši nadzori tisti, ki jih opravljata dve inšpekciji – ena opravi vsebinski pregled, druga pa dokumentarnega oziroma

Podrobne vsebine nadzora po inšpekcijah

Kmetijska inšpekcija

Kmetijska inšpekcija nadzira dopolnilno kmetijsko dejavnost po Zakonu o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/2008, 57/2012, 90/2012, 26/2014) in Uredbi o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji (Uradni list RS, št. 58/2014). Pri tem se preverjajo registracija za opravljanje dopolnilne dejavnosti, status nosilca dopolnilne dejavnosti, obseg proizvodnje in letni dohodek na člana kmetije. Prav tako se po Zakonu o kmetijstvu preverja dejansko poreklo živil slovenskega izvora pri neposredni prodaji na lokalnih trgih, kamor spadajo tudi tržnice v skladu z 61.a členom zakona. Tako nosilec, člani in zaposleni na kmetiji ne smejo prodajati istovrstnih skupin kmetijskih pridelkov končnemu potrošniku, če so hkrati registrirani kot kmetija z osnovno dejavnostjo, kmetija z dopolnilno dejavnostjo ali pravna oseba. Na podlagi Pravilnika o registru kmetijskih gospodarstev (Uradni list RS, št. 73/20149) se preverja vpis nosilcev, članov in zaposlenih na kmetiji v register, predvsem slednjih, saj morajo ravno zaposleni na kmetiji skleniti pogodbo o zaposlitvi. Preverja se tudi vpis trajnih nasadov, kot so oljčniki, ter podatki o proizvedenih količinah oljk in oljčnega olja pridelovalcev oljk. Prav tako se preverja vpis čebelnjakov in stojišč s številom čebeljih družin v omenjeni register, saj se dohodnina ne plača za dohodke kmetije od uporabe do 40 čebeljih panjev, torej za tak obseg pridelave ni treba izdajati računa (8. točka 26. člena ZDoh). Pri proizvodnji, ki presega tak obseg, se za vsak panj kot davčna osnova upošteva vrednost 17 €. Vse to pa lahko posredno vpliva na prijavo dohodnine ter preprečuje zaposlovanje in delo na črno. Tako je kmetijska inšpekcija pregledala 92 čebelnjakov ter izdala 17 ureditvenih odločb in 11 opozoril po ZP-1. Pri nadzoru oljčnikov ter prijave pridelka oljk in oljčnega olja pa je opravila 897 pregledov, izdala 214 ureditvenih odločb, 2 odločbi o prekrških in 30 opozoril po ZP-1.

Pri tem bi opozorili na dve akciji v okviru inšpektorata, in sicer na nadzor prodaje pridelkov na tržnicah v zvezi z ugotavljanjem porekla blaga in statusa prodajalcev ter na nadzor dopolnilne dejavnosti na kmetijah v zvezi z registracijo, dovoljenim obsegom proizvodnje, pravnim statusom nosilcev dopolnilne dejavnosti in zaposlenih na kmetiji.

1.1 Nadzor prodaje na tržnici kot dopolnilna dejavnost na kmetiji

V letu 2014 je kmetijska inšpekcija izvedla obsežen nadzor, ki je vključeval prodajo lastnih pridelkov, preprodajo kupljenih pridelkov ter prodajo pridelkov in izdelkov v okviru dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Tako so bili opravljeni pregledi tržnic vseh večjih mest, pa tudi nekaterih manjših po Sloveniji in pregledi stojnic na javnih površinah, npr. površine za ustavljanje ob prometnejših cestah, stojnice pred nakupovalnimi centri in podobno. Za preglede so bile izbrane stojnice, na katerih je bilo v prodaji blago, ki naj bi izviralo iz osnovne oziroma dopolnilne dejavnosti kmetij. Skupaj je bilo opravljenih 481 inšpekcijskih pregledov v akciji od 17. maja do 14. oktobra 2014. Pri tem so inšpektorji ukrepali po ugotovljenih neskladjih:

- v 42 primerih z odločbo po Zakonu o kmetijstvu,
- v 48 primerih z opozorilom po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru,
- v 14 primerih z opozorilom po Zakonu o prekrških,
- v 7 primerih so izrekli globo s plačilnim nalogom po Zakonu o prekrških.

V 32 primerih so ob ugotovljenih pomanjkljivostih odstopili zadeve v reševanje drugim pristojnim organom:

- v 19 primerih Tržnemu inšpektoratu,
- v 7 primerih Upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin,
- v 4 primerih Finančni upravi RS,
- v 1 primeru IRSD,
- v 1 primeru Gozdarski inšpekciji.

Na tržnicah in stojnicah sta bila med akcijo opravljena tudi dva regijska nadzora na OE Ljubljana v septembru 2014 in na OE Celje v juniju 2014 s sodelovanjem pristojnih organov za nadzor na tržnicah: KI, TIRS in FURS. Pri tem so bili za preglede predlagani problematični zavezanci na teh dveh območnih enotah na podlagi prijav in podatkov iz predhodnih postopkov.

V akciji so inšpektorji ugotavljali neskladja glede ločevanja kmetijske in trgovske dejavnosti na stojnicah, in sicer pri označitvi stojnic in označitvi blaga v povezavi s pomanjkljivimi registracijami oziroma brez registracij. Ugotavljali so tudi, da prodajalci niso vpisani v RKG in da ponudba nekaterih stojnic bistveno presega dokazano proizvodnjo na kmetijah.

O opravljenih pregledanih prodajnih mestih na tržnicah so izdelane zbirne preglednice, ki prikazujejo, na kateri tržnici je bil opravljen pregled, podatke o prodajalcih, vključno z njihovim statusom, in ugotovljena neskladja oziroma ukrepe. Razvidno je tudi, pri katerih prodajalcih ni bilo neskladij in je bil postopek ustavljen. Preglednica bo uporabna še za prihodnje nadzore stojnične prodaje tistih prodajalcev, pri katerih so bila ugotovljena neskladja.

Večina zavezancev je začela iskati rešitve v novih pravilih po noveli Zakona o kmetijstvu v svojem konkretnem položaju. Nekateri zavezanci pa želijo ohraniti staro stanje z dokupom blaga v statusu kmetije ali le v videzu tega statusa.

1.2 Nadzor dopolnilnih dejavnosti na kmetiji

Predmet nadzora od 5. novembra 2014 do 31. januarja 2015 so bile dopolnilne dejavnosti na kmetijah iz kmetijstva in gozdarstva. V nadzor je bilo vključenih 39 inšpektorjev kmetijske, vinarske in gozdarske inšpekcije. Opravljenih je bilo 821 pregledov na 751 kmetijah, ki se ukvarjajo z dopolnilno dejavnostjo, od skupno 4.652 kmetij (16,1 % vseh kmetij). Vseh pregledanih dopolnilnih dejavnosti je bilo 941 od skupno 14.145 ali 6,7 % vseh dejavnosti. Največ jih je bilo pregledanih v zvezi s storitvami s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo, in sicer 492.

Kmetijska inšpekcija je pregledala 368 kmetij in ugotovila 11 pomanjkljivosti z inšpekcijskimi ukrepi pri predelavi kmetijskih pridelkov in živil, tradicionalnem znanju, storitvah s kmetijsko mehanizacijo in proizvodnji energije iz obnovljivih virov, in sicer:

- v dveh primerih sta bili izdani odločbi o prepovedi opravljanja istovrstnih dejavnosti, ki sta hkrati registrirani kot dopolnilna dejavnost in kot gospodarski družbi, kar je v nasprotju s šestim odstavkom 99. člena ZKMET. V enem primeru je nosilec izvajal storitve s kmetijsko mehanizacijo tudi kot s. p., v drugem pa je proizvajal električno energijo iz vodnega vira tudi kot d. o. o.;
- v enem primeru nosilec dopolnilne dejavnosti ni vodil evidenc o strojnih storitvah s kmetijsko mehanizacijo po novi uredbi in izdano je bilo opozorilo po 33. členu ZIN;
- v enem primeru je nosilec opravljal dejavnost strojnih storitev brez izpolnjevanja minimalnih pogojev glede primerljivih kmetijskih površin in vložen je bil predlog UE za odvzem dovoljenja;
- v dveh primerih sta bili ugotovljeni neskladji pri prodaji kmetijskih pridelkov in izdelkov na tržnicah glede sledljivosti dokupljenih pridelkov s sosednjih kmetij ter označevanju predelanih mesnih proizvodov v povezavi z 61.a členom ZKMET – izdani sta bili opozorili po 33. členu ZIN-a;
- v enem primeru je nosilka presegla fizični obseg proizvodnje pri peki kruha na tradicionalen način (22.000 kg/leto na podlagi izdanih računov); izdano je bilo opozorilo po Zakonu o prekrških;

- v štirih primerih so bile pod rubriko »ostale kršitve iz področne zakonodaje« ugotovljene naslednje pomanjkljivosti:
- v dveh primerih sta nosilca opustila dopolnilno dejavnost, povezano s tradicionalnim znanjem, v enem primeru je bil vložen predlog UE za odvzem dovoljenja, v drugem pa opozorilo po 33. členu ZIN nosilcu, da na UE poskrbi za izbris dopolnilne dejavnosti;
- v enem primeru nosilec inšpektorici ni poslal računov o storitvah s strojno mehanizacijo pri žaganem lesu in izdano je bilo opozorilo po 33. členu ZIN;
- v enem primeru bi se moral nosilec, ki se je v prehodnem obdobju ukvarjal z rejo perutnine in jajc, že leta 2005 izpisati iz registra dopolnilne dejavnosti, zato je bil vložen predlog UE za odvzem dovoljenja; stranka se je zoper odločbo UE pritožila.

Za prve ugotovitve inšpekcije pri nadzoru dopolnilne dejavnosti se lahko reče, da so pozitivne in da dopolnilne dejavnosti poleg osnovne na kmetijah dosegajo svoj namen. Največ ugotovljenih nepravilnosti je bilo pri nadzoru gozdarskih dejavnosti, in sicer kar 93 % v povezavi z nacionalno poklicno kvalifikacijo, in zagotavljanju drugih pogojev za opravljanje storitev sečnje v gozdovih drugih lastnikov, vendar se nepravilnosti že odpravljajo. Kažejo se tudi dobri učinki nadzora glede preglednosti poslovanja nosilcev dejavnosti pri storitvah, vodenju evidenc in sledljivosti porekla surovin za opravljanje dopolnilnih dejavnosti. S tem bo doseženo dosledno izvajanje predpisov, registri dopolnilne dejavnosti bodo posodobljeni, sklenjen pa bo tudi krog pri prenosu informacij oziroma ugotovitev med inšpekcijo, upravnimi enotami in ministrstvom.

Vinarska inšpekcija

Vinarska inšpekcija v letu 2014 ni neposredno opravljala nadzora in izrekala ukrepov, ki bi se nanašali na preprečevanje dela in zaposlovanja na črno za leto 2014.

V vinarstvu so se kot posredno preprečevanje dela na črno opravljali nadzori vpisa vinogradov v register pridelovalcev grozdja in vina. Pozvanih je bilo 828 vinogradnikov, da se izrečejo o dejanskem stanju vinograda. Po prejetem pozivu jih je tretjina registrirala vinograd, drugi vinogradi rastejo na površini, ki je manjša od 5 arov, in jih ni treba registrirati, nekateri vinogradniki so vinograd izkrčili, pri zaraščenih vinogradih pa je bila odrejena krčitev. V naravi je to 70 ha na novo vpisanih vinogradov v register. Pri kontroli registra so se preverjale tudi prijave letnega pridelka grozdja, mošta in vina.

Pri pregledu prometa z grozdem in vinom so pri pridelovalcih usmerili inšpekcijski nadzor v promet z ocenjenim vinom ter preverjanje izvora, sledljivosti in geografskega porekla grozdja in vina. Preglednih je bilo 184 vinarjev, pri katerih je bilo ugotovljenih 59 kršitev.

Posredni nadzor preprečevanja dela in zaposlovanja na črno je bil tudi pri preverjanju 32 zavezancev za dopolnilno dejavnost na kmetiji, pri čemer sta bili ugotovljeni 2 nepravilnosti.

Nadzor Inšpektorata Republike Slovenije za notranje zadeve (IRSNZ) in POLICIJE

Sprememb zakonodaje na področju notranjih zadev, ki bi se navezovale na navedeno področje dela, v letu 2014 ni bilo. Inšpektorat RS za notranje zadeve (v nadaljevanju: IRSNZ) neposredno ni opravljal nadzorov na navedenem področju dela. Je pa zlasti ob nadzoru zasebnega varovanja, detektivov in delovanja smučišč dosledno preverjal tudi pogoje delovanja v smislu dela na črno. Tako je bilo v letu 2014 skupaj izvedenih 446 inšpekcijskih nadzorov. Od tega je bilo v 4 primerih dejansko ugotovljeno delo na črno. Zato so bili za 4 osebe vloženi predlogi za uvedbo postopka o prekršku na Finančno upravo RS.

Pri ugotavljanju prekrškov dela in zaposlovanja na črno je Policija v letu 2014 za ugotovljene prekrške podala pristojnim prekrškovnim organom skupno 623 (2013 pa 592) predlogov za uvedbo postopka o prekršku. Največ predlogov - 416, je Policija podala na IRSD, 134 jih je bilo podanih na FURS, 50 na

TIRS itd. Glede na območje obravnave je bilo največ predlogov – 132, poslanih s strani Policijske uprave Novo mesto.

Zaposlovanje na črno je glede na izvršitveno obliko kaznivega ravnanja inkriminirano kot kaznivo dejanje v 199. členu KZ-1, kar z organizacijskega vidika preiskuje policija na regijski ali lokalni ravni. Zaradi suma storitve kaznivega dejanja zaposlovanja na črno je policija v letu 2014 na pristojna okrožna državna tožilstva vložila 74 kazenskih ovadb, kar je 59,78-odstotno zmanjšanje v primerjavi z letom 2013, ko je bilo na pristojna tožilstva vloženi 184 kazenskih ovadb. V letu 2014 je bil največji delež (30,27 %) tovrstnih kaznivih dejanj obravnavan na območju Policijske uprave Celje.

Tudi v letu 2014 se je nadaljevalo naraščanje števila kaznivih dejanj iz poglavja zoper delovno razmerje in socialno varnost, pri tem pa policija ni ugotovila bistveno drugačnih načinov storitve teh kaznivih dejanj glede na prejšnja leta. Najpogostejša so v gradbeništvu, gostinstvu, avtoprevozništvu in trgovini; zaznana pa so tudi v drugih storitvenih dejavnostih, pri čemer je 67,19 % oškodovanih fizičnih oseb slovenskih državljanov, 18,11 % državljanov Bosne in Hercegovine, 5,38 % državljanov Makedonije, 3,38 % državljanov Kosova, manj od 1 % žrtev pa je državljanov Bolgarije, Hrvaške, Srbije, Romunije, Slovaške, Ukrajine, Madžarske, Črne gore, Tajske, Poljske, Tunizije in Nemčije.

Tako policija kot tudi IRSNZ bosta tudi v prihodnje posvečala ustrezno pozornost obravnavani problematiki in primerno ukrepala po svojih pristojnostih.

Primeri dobre prakse

Kot dobre prakse in istočasno uspešne akcije se lahko navedejo skupni inšpekcijski nadzori (npr. FURS, inšpektorati ipd.). Odzivnost organov je dobra, saj povabljeni večinoma sodelujejo pri skupnih nadzorih. S tem je zagotovljena celovitost postopkov glede pristojnosti različnih državnih organov. Omenjena praksa, ki je uveljavljena v celotni Sloveniji, se bo nadaljevala tudi v prihodnje.

Težave pri delu

Še vedno obstaja problem učinkovitega dokazovanja dela na črno, s katerim se IRSNZ največkrat srečuje pri nadzoru dejavnosti zasebnega varovanja. Imetniki licenc imajo določeno število »uradnih« varnostnikov, ki izpolnjujejo vse pogoje za varovanje, občasno pa se z nadzorom odkrije delež varnostnikov, za katere se po preverjanju na kraju samem pokaže, da z imetnikom licence nimajo sklenjene pogodbe o delu. V nekaterih primerih je bilo ugotovljeno, da glede na evidence nekateri varnostniki niso bili prijavljeni na zavodu za zdravstveno zavarovanje.

Ker ima imetnik licence določen osemdnevni rok, v katerem mora vsako spremembo zaposlitve prijaviti na zavod, je po opravljenem inšpekcijskem nadzoru to tudi storil in za nazaj poslal podatke zavodu, da je vpisal osebo v evidence. IRSNZ tako ni mogel uspešno dokazovati dela na črno, če pa nadzora ne bi bilo, bi imetnik licence še naprej izvajal varovanje s tako osebo na opisani način.

UKREPANJE ZRSZ PROTI BREZPOSELNIM OSEBAM, KI DELAJO ALI SO ZAPOSLENE NA ČRNO

V letu 2014 ni bilo sprememb zakonodaje, ki bi vplivale na izvajanje določb ZPDZC-1 v zvezi z nadzornimi nalogami ZRSZ, ki v skladu s 154. členom ZUTD opravlja nadzor nad osebami, prijavljenimi v evidencah ZRSZ, ter nadzor nad namensko porabo sredstev aktivne politike zaposlovanja (v nadaljevanju: APZ) pri zunanjih izvajalcih in osebah ter delodajalcih, vključenih v ukrepe APZ. Edina sprememba, ki vpliva na izmenjavo podatkov, potrebnih za izvedbo postopka nadzora in sodelovanje z drugimi organi, je pri nazivu in pristojnostih nadzornih organov po ZPDZC-1.

V skladu s spremenjenimi pristojnostmi glede nadzora po ZPDZC-1 je bila med FURS in ZRSZ vzpostavljena izmenjava podatkov o pravnomočnih odločbah v zvezi z zaposlovanjem na črno. Podpisan je bil ustrezen protokol o posredovanju podatkov in vzpostavljena delno informatizirana izmenjava podatkov.

Podatki o opravljenih nadzorih ZRSZ in izrečenih ukrepih v letu 2014

V letu 2014 je bilo evidentiranih skupno 659 predlogov za nadzor (552 nadzorov nad brezposelnimi osebami, 45 nadzorov pogodb o izvajanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja in 32 prijav iz različnih delovnih področij zavoda).

Predlagatelji nadzorov:

- 6,22 % zunanji prijavitelji (pretežno anonimni, FURS in IRSD),
- 86,95 % služba za nadzor,
- 6,83 % drugi delavci ZRSZ.

Najpogostejši razlogi za uvedbo nadzora so bili:

- sum dela oziroma zaposlitve na črno in s tem povezane razpoložljivosti brezposelne osebe za zaposlitev,
- brezposelna oseba ni aktivni iskalec zaposlitve,
- neizpolnjevanje dogovorjenih obveznosti brezposelnih oseb iz zaposlitvenega načrta,
- neizpolnjevanje obveznosti pravnih in fizičnih oseb iz pogodb o izvajanju programov zaposlovanja (kršenje delovnopravne, davčne in finančne zakonodaje, kršenje predpisov o varstvu pri delu, nenamenska poraba denarnih sredstev).

Število načrtovanih in zaključenih nadzorov v letih 2013–2014

Vrsta nadzora	Opravljeni nadzori 2013	Načrt 2014	Opravljeni nadzori 2014	Delež oprav. 2014/ načrt 2014
Brezposelne osebe	599	605	585	96,7 %
Pogodbe (pravne in fizične osebe)	40	43	47	109,3 %
SKUPAJ VSI NADZORI	639	648	632	97,53 %

Opažena je bila tudi rast števila anonimnih prijav v zvezi z zaposlitvijo in delom na črno brezposelnih oseb, ki so prejemniki denarnega nadomestila za primer brezposelnosti ali prejemniki denarnih socialnih pomoči (in drugih pravic iz javnih sredstev) na CSD, predvsem v Republiki Avstriji. Ker ni izmenjave podatkov o trgu dela med Republiko Slovenijo in Republiko Avstrijo, zoper brezposelne osebe, za katere je bil z anonimno prijavo prejet tudi podatek o delodajalcu v Avstriji, ni bilo mogoče ukrepati.

V letu 2014 je bilo opozorjeno na delo svetovalcev zaposlitve in nadzornikov s t. i. težje zaposljivimi osebami (brezposelnimi osebami, ki so prejemniki denarne socialne pomoči na CSD, brezposelnimi osebami, ki imajo težave z odvisnostjo, težave v duševnem zdravju ali večje socialne težave, dolgotrajno brezposelnimi osebami).

Primeri dobre prakse

V oktobru 2014 je bil sestanek med predstavniki ZRSZ (nadzorniki in predstavniki Območne službe Maribor) in predstavniki Carinskega urada Maribor, da se dogovorijo za sodelovanje pri preprečevanju dela in zaposlovanja na črno ter hitro ukrepanje zoper kršitelje ZPDZC-1.

Na sestanku je bila dogovorjena hitra izmenjava informacij ob odkritih kršitvah zaradi dela in zaposlovanja na črno. Če ZRSZ prejme prijavo v zvezi z delom ali zaposlitvijo na črno, o tem takoj obvesti FURS (na uradni e-naslov FURS, ki je namenjen prijavam: prijave.fu@gov.si) in hkrati še

elektronsko (na dogovorjeni e-naslov) ali po telefonu mobilni oddelek Carinskega urada Maribor, da ta čim prej opravi inšpekcijski pregled na terenu in ugotovi morebitne kršitve ZPDZC-1.

Na sestanku je bilo dogovorjeno, da se v nadzore, ki jih opravlja ZRSZ, po potrebi vključi tudi mobilni oddelek Carinskega urada Maribor. Skupni nadzori bodo uvedeni ob upravičenem sumu, da delodajalci zaposlujejo na črno ali da brezposelne osebe delajo na črno. Predlog za skupni nadzor pošlje ZRSZ na e-naslov Carinskega urada Maribor. Če bo sodelovanje med njima pri izmenjavi informacij glede preprečevanja dela in zaposlovanja na črno zoper kršitelje ZPDZC-1 na lokalnem območju uspešno in učinkovito, bo direktor Finančnega urada Maribor predstavil primer generalni direktorici FURS s predlogom, da se ta primer dobre prakse uvede še na drugih območjih.

Med Območno službo Maribor in nadzorniki je dogovorjeno, da se vse morebitne prijave kršitev dela ali zaposlovanja na črno, kršitev pogodb o izvajanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja in drugih predpisov pošljejo nadzornikom, da uvedejo nadzor ali zadevo odstopijo v reševanje drugemu pristojnemu organu.

Težave in predlogi rešitev

Nadzorniki bi želeli s svojimi predlogi sodelovati z MDDSZ pri spremembi zakonodaje, ki ureja nadzor (pri spremembah ZUTD, podzakonskih predpisih itd.), in zakonodaje, ki ureja socialno varstvo in uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, katerih prejemniki so velikokrat nadzirane brezposelne osebe. Nadzorniki namreč ugotavljajo, da se osebe prijavijo v evidenco brezposelnih oseb na CSD samo zato, da pridobijo pravico do denarne socialne pomoči in druge pravice iz javnih sredstev, ne pa zaradi aktivnega iskanja in pridobitve zaposlitve.

Glede na navedeno naj se še enkrat poudari, da želijo nadzorniki ZRSZ okrepiti sodelovanje v zvezi z zaposlovanjem in delom na črno s FURS, MDDSZ ter drugimi organi.

TIRS

Na dan 31. 12. 2014 je bilo na TIRS zaposlenih 100 inšpektorjev, kar je v primerjavi z letom poprej eden manj. Na kadrovskem področju se kaže upadanje od leta 2003, ko je bilo na TIRS zaposlenih 137 inšpektorjev, konec leta 2014 pa 100. V zvezi s tem je treba poudariti še, da se je v 10 letih povečalo tudi število predpisov, za nadzor katerih je pristojen TIRS, in sicer za več kot 30 (edini predpis, ki je TIRS odvzel del pristojnosti, je ZPDZC-1), poleg tega se večja število poslovnih subjektov in pozabiti ne gre niti, da so inšpektorji od leta 2005 tudi pooblašcene osebe za vodenje prekrškovnih postopkov.

Tako kakor v preteklih letih je TIRS tudi v letu 2014 zagotavljal delo v popoldanskem času, in zaradi učinkovitejšega inšpekcijskega nadzora, sploh na področju dela na črno. V ta namen ima TIRS organizirano delo tudi od 12.00 do 20.00 oziroma od 1. novembra do 31. marca od 10.00 do 18.00, in sicer za večje pisarne (Ljubljana, Maribor in Celje) dvakrat, za manjše pisarne pa enkrat tedensko.

IRSI

Splošna težava pri opravljanju nadzorov v letu 2014 v Inšpekciji za cestni promet Inšpektorata RS za infrastrukturo je skromna kadrovska zasedenost glede na velik obseg področij in zakonodaje, za nadzor katere je ta inšpekcija pristojna. Uresničuje namreč pristojnost na področju naslednjih zakonov: Zakon o prevozih v cestnem prometu, Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev, Zakon o motornih vozilih, Zakon o voznikih, Zakon o prevozih nevarnega blaga ter Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. Za opravljanje nadzorov na sedežih podjetij in terenu je zaposlenih 22 inšpektorjev, vključno z direktorjem in enim zaposlenim, ki ne more opravljati inšpekcijskih nalog zaradi izdane odločbe o 4-urni delovni obveznosti.

Na nekaterih področjih je inšpekcija zavezana opraviti s strani ES določen obseg nadzorov (nadzor delovnih dni voznikov po ZDCOPMD v povezavi z Direktivo ES 22/2006), hkrati pa mora biti prisotna v vseh segmentih področnega nadzora, ki so zelo raznovrstni. Področna specializacija, ki bi bila zaradi obsega zakonodaje nujna v obstoječi kadrovski zasedenosti, ni izvedljiva. Narašča tudi obseg spremljajočih dejavnosti (administracija, analitika, sodelovanja ...). S tem pa se zmanjšuje možnost organiziranja in zagotavljanja stalnega in učinkovitega nadzora.

IRSOP

Na IRSPEP² je bilo na dan 31. 12. 2014 zaposlenih 188 javnih uslužbencev, od tega 138 inšpektorjev, med katerimi je 69 gradbenih inšpektorjev, ki zaradi sprememb pri delitvi dela ministrstev organizacijsko nadaljujejo izpolnjevanje svojih nalog v IRSOP. Iz navedenih števil je razvidno, da je nemogoče voditi vse inšpekcijske postopke na področju gradbene inšpekcije istočasno in v zakonsko predpisanih rokih, pa tudi, da je fizično nemogoče zagotoviti sprotno obravnavo vseh prijav, ki jih inšpektorat prejme s tega področja.

Pri kadrovski problematiki IRSOP poudarja, da se pristojnosti in obseg dela inšpektorjev na vseh področjih iz leta v leto povečuje. Povečujejo se pristojnosti z materialnimi in splošnimi predpisi, ne pa tudi število osebja in materialne danosti za delo. Vse to vpliva na možnost izpolnjevanja vseh obveznosti pri delu gradbenih inšpektorjev, zato IRSOP meni, da brez kadrovske okrepitev ne bo mogel zagotavljati učinkovitega nadzora na vseh področjih dela.

Inšpekcija za okolje in naravo je imela na dan 31. 12. 2014 zaposlenih 53 inšpektorjev. Zanj je značilno široko delovno področje, ki ga ureja približno 400 predpisov. Glede na njen obseg dela in kadrovske zasedenosti v letu 2014 ni izvedla posebnih akcij pri nadzoru nad preprečevanjem dela in zaposlovanja na črno, razen akcije nadzora prodaje nagrobnih sveč, pri kateri pa ni bilo ugotovljenih nepravilnosti.

² Pred že omenjeno reorganizacijo inšpektorata.

FURS

Glede kadrovskih, materialnih in drugih pogojev za delo: kadrovske viri za opravljanje nadzora dela in zaposlovanja na črno so se po ustanovitvi FURS povečali, a hkrati so se povečale pristojnosti oziroma nadzorne naloge, ki so jih prinesli tudi drugi predpisi, ne le ZPDZC-1. Uresničevanje nalog in pooblastil po ZPDZC-1 in Zakonu o finančni upravi bo FURS zagotavljala z razporeditvijo razpoložljivega osebja, ustrezno organizacijo in iskanjem rešitev, ki bodo izvajalce nadzorov administrativno čim manj obremenjevale ter hkrati zagotavljale pravilnost in učinkovitost vodenih postopkov nadzora, pa tudi pravilnost in popolnost ugotavljanja dejanskega stanja v postopkih.

Na FURS je bilo na dan 31. 12. 2014 skupaj 167 uradnih oseb v mobilnih oddelkih in 440 finančnih inšpektorjev, ki seveda poleg nalog po ZPDZC-1 opravljajo nadzore tudi po predpisih, ki so v pristojnosti nadzora FURS.

V okviru projekta siva ekonomija se bodo izvajale usklajene akcije z drugimi inšpekcijskimi službami na ravni regijskih koordinacij inšpekcij in akcije, ki se usklajujejo na generalni ravni.

IRSD

Na dan 31. 12. 2013 je bilo v IRSD zaposlenih 80 inšpektorjev. Od tega jih je 46 opravljal svoje delo na področju delovnih razmerij, kamor spada tudi zaposlovanje na črno, 30 na področju varnosti in zdravja pri delu in štirje na socialnem področju. Trenutne gospodarske razmere vplivajo na izredno povečano število pripadajočih zadev, število inšpektorjev pa temu ne sledi, zato podpirajo rešitev iz novega ZPDZC, da bo nekatera pooblastila v zvezi z ugotavljanjem dela in zaposlovanja na črno prevzel CURS.

IRSŠŠ

Z vidika pogojev za delo IRSŠŠ poudarja, da je zaradi zelo zapletene zakonodaje, razvejenih področij nadzora, vse zahtevnejših inšpekcijskih postopkov, kar zahteva od inšpektorjev posebno strokovno znanje, in zaradi posebnosti dela treba okrepiti število inšpektorjev in drugih upravnih delavcev (svetovalcev). Z uveljavitvijo ZPDZC-1 se hkrati povečuje število pobud na tem področju. Prav tako v posameznih primerih število izrednih nadzorov ne dovoljuje zaželenih posplošitev o tem, koliko se na primer na obravnavanem področju udeležujejo predpisane zakonske norme. Ker pa je eden izmed ciljev inšpektorata opravljati nalogo zunanjega evalvatorja na reprezentativnem vzorcu na vseh segmentih vzgoje in izobraževanja ter športa, bi bilo treba število zaposlenih povečati.

IRSKGLR

IRSKGLR opozarja, da so čedalje očitnejše njihove kadrovske težave, saj se odhodi inšpektorjev iz organa v glavnem ne nadomeščajo, hkrati pa se povečujejo obremenitve obstoječih inšpektorjev z vse večjo raznovrstnostjo dela.

Število inšpektorjev na IRSKGLR je vsako leto manjše, zato težko zagotavljajo pokrivanje vsebin z lastnega področja dela, širitev pristojnosti na nova področja je zato nestvarna, tudi zaradi dodatno potrebnega znanja in delovnih izkušenj. Enako velja za materialne danosti, pri čemer se obseg sredstev stalno krči, osnovna sredstva za delo pa so izrabljena in dotrajana, kar je vse bolj izraženo tudi na voznem park.

IRSNZ

IRSNZ ima kadrovske težave, saj nima zadostnih virov za učinkovito uresničevanje vseh zakonskih nalog, tudi za preprečevanje dela na črno. S 1. 1. 2015 je začel veljati Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ki daje dodatna pooblastila za ukrepanje v upravnem in prekrškovnem smislu tudi inšpektorjem IRSNZ (drugi odstavek 18. člena), in sicer gre za nadzorstvo nad izpolnjevanjem posebnih pogojev za opravljanje dejavnosti. Materialne in druge možnosti za delo so v IRSNZ kljub pomanjkanju finančnih sredstev razmeroma dobre.

V Policiji pa so kadrovske in materialne danosti iz leta v leto slabše, saj je policistov za delo na terenu vse manj. Prav tako se srečujejo s problematiko iztrošenosti opreme in vozil za policijsko delo.

TIRS

TIRS bo tudi v letu 2015 nadzoroval izvajanje določb ZPDZC-1, in sicer po svojih pristojnostih, torej z vidika registriranih subjektov in listin o izpolnjevanju pogojev, pa tudi z vidika čezmejnega opravljanja storitev v Sloveniji.

Prav tako so predvideni skupni nadzori z drugimi inšpektorati v obrtnih dejavnostih.

IRSI

Pri preprečevanju dela na črno se bodo inšpektorji IRSI kakor doslej usmerili v organiziranje skupnih akcij in sodelovanje v njih pri nadzoru prevozov blaga, predvsem pa oseb – nadzor taksi dejavnosti.

FURS

Tudi v letu 2015 bo delovanje FURS namenjeno preprečevanju dela iz zaposlovanja na črno, in sicer s preventivnimi in represivnimi dejavnostmi ter posledično z izvedbo postopkov ustrezne obdavčitve in kaznovanja. To bo opravljeno v sklopu dela mobilnih oddelkov in finančnih inšpektorjev, ob vzporednem opravljanju nadzorov po drugih predpisih, predvsem z nadzori gotovinskega poslovanja in igralnih avtomatov, nadzorih po Zakonu o prevozih v cestnem prometu, Zakonu o izvajanju carinskih predpisov v EU, Zakonu o javnih cestah, Zakonu o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih in Zakonu o trošarinah, nato pa z nadzori prispevkov za socialno varnost, prometa s prevoznimi sredstvi idr.

Za učinkovitejše preprečevanje sive ekonomije, dela na črno in zaposlovanja na črno se bodo nadzori in ugotovitve teh nadzorov objavljali v medijih, zato da se opozarja na zakonito opravljanje dela in zaposlovanja, izdajanje računov in na spremembo zakonodaje glede davčnih blagajn, tako pa na izkazovanje prihodkov ter obračunavanje davkov in prispevkov iz opravljanja dejavnosti in zaposlitev. S preprečevalnim delovanjem bo FURS spodbujala zavezance k registraciji in legalizaciji opravljanja dela in dejavnosti ter dvigu davčne morale in ozaveščenosti. Kršitelje bo tudi pri odkritih kršitvah zaradi dela in zaposlovanja na črno spodbujala, da jih odpravijo že v času nadzora, s čimer bo dosežen njegov prvotni namen, tj. legalizacija zaposlitev, opravljanja dela ali dejavnosti.

V letu 2015 bo FURS nadaljevala sodelovanje z drugimi inšpektorati, strokovnimi združenji ter splošno in zainteresirano strokovno javnostjo, pripravljala pa tudi predloge za sistemske spremembe zakonodaje za obvladovanje tveganj na področju sive ekonomije, pri čemer bodo najbolj dejavni na področju uvedbe davčnih blagajn.

FURS bo opravljala nadzore na podlagi analize tveganja, naključnega izbora, prejetih prijav in drugih pobud. Sistemski nadzor zavezancev se zagotavlja na podlagi letnega načrta, ki se pripravi z analizo tveganja. Del tega načrta temelji tudi na naključni izbiri, pri čemer se zavezanci izberejo na centralni in lokalni ravni. V izhodiščih za pripravo letnega načrta so upoštevani pomembnost posameznega davka v javnofinančnih prihodkih in objektivni dejavniki tveganja, ki temeljijo na statističnih metodah, predhodnih ugotovitvah nadzora, poteku časa od nazadnje opravljenega nadzora, nujnosti nadzora itd. V letni načrt je vključeno tudi prizadevanje za povečanje prostovoljnega izpolnjevanja obveznosti.

Nadzori po ZPDZC-1 bodo ciljno usmerjeni na tvegana področja, ki jih bo FURS obvladovala s projektnim in ciljnim vodenjem. V letu 2015 je načrtovanih skupaj 7100 nadzorov dela in zaposlovanja na črno. Od tega so načrtovane dejavnosti za mobilne oddelke v številu 2500 v zvezi z delom in dejavnostmi na črno, 3600 v zvezi z zaposlovanjem na črno in 600 glede nedovoljenega oglaševanja. Skupaj 1400 nadzorov dela in zaposlovanja je načrtovanih za 2015 finančnih inšpektorjev in jih bodo v večjem delu opravili vzporedno z davčnimi inšpekcijskimi nadzori.

Nadzori po ZPDZC-1 bodo usmerjeni v dejavnosti, ki so zaznane kot tvegane, in v izvedbo akcij za posamezne dejavnosti, pri katerih tovrstni nadzori na tak način še niso bili izvedeni. Pri tem je treba omeniti gostinstvo, gradbeništvo, prevoz potnikov v mednarodnem cestnem prometu, trgovino, nastope glasbenikov, pekarstvo, razne servisne in storitvene dejavnosti, osebne storitvene dejavnosti, taksi prevoze ter dejavnost potovalnih agencij in turističnih vodnikov, opravljanja dejavnosti in zaposlovanja v okviru društev in klubov ipd.

Na podlagi ugotovitev v nadzornih postopkih je FURS za leto 2015 z drugimi inšpektorati predlagala nadzore na naslednjih področjih:

- delo in zaposlovanje na črno ter povezano tudi gotovinsko poslovanje v tveganih dejavnostih (gradbeništvo, glasbene prireditve, sejmi in tržnice, gostinska dejavnost, osebne storitve, pekarnice, kmetijska dejavnost s poudarkom dopolnilne dejavnosti na kmetiji, avtoserviserji, turistični vodniki, avtoodpadi, dejavnost društev, spletna prodaja, prevozi blaga in potnikov v cestnem prometu, taksi prevozi ...);
- sečnja, transport in prodaja lesa;
- dejavnosti, na katerih so ključni akterji tujci – nadzor tujcev v povezavi z Zakonom o storitvah na notranjem trgu in Zakonom o zaposlovanju in delu tujcev (npr. gradbeništvo s poudarkom opravljanja storitev tujcev na obmejnih območjih Slovenije, kitajske restavracije in trgovine, opravljanje še drugih storitev s strani tujcev v Sloveniji ...);
- prejete prijave – cilj je njihova sprotna obravnava, pri čemer je treba upoštevati še drugo delo mobilnih oddelkov.

ZIRS

Tudi v letu 2015 bo delovanje ZIRS usmerjeno v preprečevanje dela na črno, predvsem bo preverjal spoštovanje posebnih pogojev, ki jih morajo izpolnjevati naši zavezanci.

V preteklih letih je ZIRS večkrat poudaril in predlagal potrebne spremembe Zakona o zdravstveni dejavnosti, saj bi na podlagi novele tega zakona veljalo urediti tudi zasebništvu v zdravstvu.

IRSŠŠ

IRSŠŠ v tekočem letu kot dobro prakso navaja sodelovanje pri posameznih opravljenih inšpekcijskih nadzorih z IRSD, ker je varovanje otrok ali opravljanje vrtčevske dejavnosti pregledano z vidika spoštovanja zakonodaje na več področjih, pri tem pa se lahko že sprejemajo ukrepi s področja dela na črno.

Glede na že prejete pobude v zvezi z delom na črno, bo tudi v letu 2015 delovanje IRSŠŠ usmerjeno v preprečevanje dela na črno z vidika preverjanja pogojev, ki jih morajo subjekti za varovanje otrok oziroma izvajanje vrtčevske dejavnosti, izpolnjevati.

IRSKGLR

V prihodnje bo delo IRSKGLR usmerjeno tudi na področje ZPDZC-1, predvsem v delu, nanašajočem se na vsebine, ki jih sicer pokriva ISKGLR, kot sta Zakon o kmetijstvu in z njim povezana Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji, in Zakon o gozdovih, pri čemer bodo zaznane in ugotovljene kršitve poslali v reševanje pristojnemu organu. Še naprej si želijo skupnih usklajenih akcij z drugimi inšpektorati, ki so se pokazale za ustrezne in učinkovite. Pri vinarski inšpekciji v gostinskih obratih in dopolnilnih dejavnostih na kmetiji bo nadzor osredotočen tudi na spoštovanje določil ZPDZC-1.

IRSNZ

IRSNZ bo temeljito in še dosledneje, tudi z nekaterimi drugimi oblikami dela preverjal izpolnjevanje pogojev, predvsem pri inšpekcijskih nadzorih zasebnega varovanja (trenutno je zaposlenih nad 6000 oseb), detektivske dejavnosti (zaznano je povečano oglaševanje detektivskih storitev oseb, za katere se sumi, da nimajo ustreznih licenc) in smučišč.

IRSD

IRSD predvideva, da bo v letu 2015 med usmerjenimi akcijami nadzora, ki jih načrtuje, mogoče opraviti skupne inšpekcije preglede v zdravstveni dejavnosti, pekarnah in prometu.

Pri svojem delu nameravajo še naprej ostati zvesti sodelovanju z drugimi nadzornimi organi na vseh tistih področjih, na katerih bodo ugotovili, da se tako dosegajo spodbudni rezultati.

ZRSZ

ZRSZ je oziroma bo v letu 2014 in 2015 opravljal nadzore predvsem nad brezposelnimi osebami, za katere obstaja sum zaposlitve oziroma dela na črno v poklicih, ki so zelo iskani na trgu dela: vozniki tovornih vozil, krovci, zidarji, fasaderji, slikopleskarji, natakarji, kuharji, mizarji itd.

IRSOP

IRSOP bo v letu 2015 usmerjal svoje delovanje in ukrepe v zvezi s preprečevanjem dela in zaposlovanja na črno v akcije nadzora nad aktivnimi gradbišči in v nadzore nad delom udeležencev pri graditvi objektov, namreč ali izpolnjujejo osnovne pogoje za opravljanje dela.

Inšpekcija za okolje in naravo bo z rednimi inšpekcijskimi pregledi, predvsem pri ravnanju z odpadki, dala poudarek na odkrivanju novih zavezancev, ki bi lahko delali oziroma zaposlovali na črno.

Gradbena inšpekcija in Inšpekcija za okolje in naravo bosta tako v letu 2015 sodelovali v usklajenih skupnih akcijah nadzora z drugimi nadzornimi organi ter ob sumu kršitev ZPDZC-1 sporočali nepravilnosti pristojnim inšpekcijam in drugim organom nadzora.

Komisija nadzornim in drugim organom, pristojnim za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno, priporoča:

- nadzorni in drugi organi naj še naprej intenzivno opravljajo svoje delo na novih pravnih podlagah;
- pristojni organi naj namenijo čim več pozornosti medijskim načinom uveljavljanja novih določil ZPDZC-1;
- v preprečevanje dela in zaposlovanja na črno naj se še bolj vključijo socialni partnerji in druge pristojne institucije, tudi v okviru vladne komisije po ZPDZC-1;
- resorna ministrstva in drugi pristojni organi naj preučijo letno poročilo komisije, predloge in pripombe nadzornih organov ter jih začnejo uresničevati, posledično pa naj zagotovijo pravne, kadrovske in finančne možnosti za njihovo uresničitev;
- nadzorni organi, ki so pristojni za nadzor zaposlovanja nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav, naj vzpostavijo ustrezne ukrepe za učinkovitejše in natančnejše statistično spremljanje morebitnih kršitev s tega področja za potrebe vsakoletnega poročila za Evropsko komisijo.

Komisija Vlade Republike Slovenije za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno predlaga Vladi Republike Slovenije, naj sprejme ta **sklepa**:

1. Vlada Republike Slovenije se je seznanila s Poročilom o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2014 v predloženem besedilu.
2. Vlada Republike Slovenije se je hkrati seznanila z besedilom priloge 2 Poročila o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2014 v besedilu, predloženem Komisiji Vlade Republike Slovenije za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno.

Poročilo o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2013 je pripravljeno na podlagi pridobljenih poročil pristojnih inšpekcijskih in drugih organov:

- FURS,
- TIRS,
- IRSD,
- IRSI,
- IRSOP
- ZIRS,
- IRSŠŠ,
- IRSKGLR,
- IRSNZ
- POLICIJA
- ZRSZ

PRILOGA 1

PODATKI MINISTRSTVA ZA PRAVOSODJE – statistika za leto 2012 in 2013

Podatki o obsodbah MP za kaznivo dejanje po 199. členu Kazenskega zakonika, ki določa, da se tisti, ki v nasprotju s predpisi zaposli dva ali več delavcev in jih ne prijavi za ustrezno zavarovanje ali zaposli več tujcev ali oseb brez državljanstva brez ustreznih dovoljenj za delo, kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta. Drugi odstavek 199. člena Kazenskega zakonika še navaja: če je dejanje iz prejšnjega odstavka storjeno z zaposlitvijo delavcev, ki niso usposobljeni za opravljanje del s posebnimi pooblastili ali s pravico poseganja v telesno ali duševno celovitost posameznika, se storilec kaznuje z zaporom do treh let.

Polnoletni obsojenci za kaznivo dejanje po 199. členu KZ-1

Kazenska sankcija	2012	2013
Sodni opomin	2	2
Denarna kazen	5	3
Zaporna kazen do 30 dni	2	1
Zaporna kazen nad 1 do 2 mesecev	3	1
Zaporna kazen nad 2 do 3 mesece	4	4
Zaporna kazen nad 3 do 6 mesecev	5	7
Zaporna kazen nad 6 mesecev do 1 leta	0	4
Kazen odpuščena	0	0
Vzgojni ukrep	0	0
Zaporna kazen (skupaj)	15	17

Vir: D:\Uporabniki\KPinter\AppData\Local\Temp\notes758E9C~-8743501.htm

Pogojno obsojene polnoletne osebe (znani storilci) za kaznivo dejanje po 4.XXII. 199. členu KZ

	2012	2013
Pogojna obsodba - skupaj	15	17
Pogojna obsodba z zaporno in denarno kaznijo – skupaj	15	17
Pogojna obsodba z zaporno kaznijo – skupaj	15	17
Pogojna zaporna kazen (nad 1 do 2 let)	1	0
Pogojna zaporna kazen (nad 6 mesecev do 1 leta)	0	4
Pogojna zaporna kazen (nad 3 do 6 let)	5	7
Pogojna zaporna kazen (2 do 3 mesece)	4	4
Pogojna zaporna kazen (1 do 2 meseca)	3	1
Pogojna zaporna kazen (do 30 dni)	2	1

Pogojna obsodba z denarno kaznijo	0	0
Pogojna obsodba z varstvenim nadzorom - skupaj	0	0
Pogojna obsodba z varstvenim nadzorom z zaporno kaznijo	0	0
Pogojna obsodba z varstvenim nadzorom z denarno kaznijo	0	0

PRILOGA 2

Obvestilo za Evropsko komisijo na podlagi 20. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (ZPDZC-1) in 14. člena Direktive 2009/52/ES z dne 18. junija 2009 o minimalnih standardih glede sankcij in ukrepov zoper delodajalce nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L 168, 30. junij 2009, str. 24)

Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/2014) v 20. členu določa, da mora Komisija Vlade za preprečevanje in odkrivanje dela in zaposlovanja na črno vsako leto opredeliti dejavnosti, za katere ocenjuje, da se v njih državljan tretjih držav v večji meri nezakonito zaposlujejo, in pripraviti načrt inšpekcijskih pregledov. Vsako koledarsko leto mora pripraviti tudi poročilo o opravljenih inšpekcijskih pregledih ter Evropsko komisijo obvestiti o ugotovitvah teh pregledov do konca junija naslednjega leta za preteklo koledarsko leto.

V skladu z 2. členom Direktive 2009/52/ES z dne 18. junija 2009 o minimalnih standardih glede sankcij in ukrepov zoper delodajalce nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L 168, 30. junij 2009, str. 24) nezakonita zaposlitev pomeni zaposlitev nezakonito prebivajočega državljan tretje države; nezakonito prebivajoč državljan tretje države pa je državljan tretje države, ki je prisoten na ozemlju države članice in ne izpolnjuje ali ne izpolnjuje več pogojev za bivanje ali prebivanje v tej državi članici.

Zgoraj navedena ureditev iz direktive je prenesena v ZPDZC-1, ki v 5. členu določa, da gre v primerih, ko delodajalec nezakonito zaposli državljan tretje države ali zaposli tujca ali osebo brez državljanstva v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev, za zaposlovanje na črno. V skladu s četrtem odstavkom 2. člena istega zakona nezakonita zaposlitev pomeni zaposlitev nezakonito prebivajočega državljan tretje države.

Pri pripravi Obvestila za Evropsko komisijo na podlagi 20. člena ZPDZC-1 in 14. člena Direktive 2009/52/ES z dne 18. junija 2009 o minimalnih standardih glede sankcij in ukrepov zoper delodajalce nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L 168, 30. junij 2009, str. 24) je bilo poročanje prilagojeno obrazcem, poslanim s strani Evropske komisije, in upoštevan dopis Generalnega direktorata Evropske komisije za notranje zadeve glede izpolnitve zahtev po poročanju v skladu s 14. členom Direktive.

Inspection report Articles 14 & 16§2 of the Employers' Sanctions Directive (2009/52/EC)

1. RISK ASSESSMENT

a) List of sectors identified to be at greater risk to illegal employment:

C – MANUFACTURING
F – CONSTRUCTION
H- TRANSPORTATION AND STORAGE
I - ACCOMMODATION AND FOOD SERVICE ACTIVITIES
M - PROFESSIONAL, SCIENTIFIC AND TECHNICAL ACTIVITIES
N ADMINISTRATIVE AND SUPPORT SERVICE ACTIVITIES
S - OTHER SERVICE ACTIVITIES

b) Criteria upon which these risk sectors were identified:

- Na podlagi ugotovljenih kršitev pojavnosti v preteklosti
- Letno poročilo Komisije za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno:
http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/dpd/Porocilo_komisije_preprecavanje_dela_zaposlovanja_na_cрно_2013.pdf

Pristojnost nadzora zaposlovanja na črno je od 18.8.2014 na FURS. S tem prenosom pooblastil, se je povečala tudi učinkovitost nadzora. Na FURS je bilo na dan 31. 12. 2014 skupaj 167 uradnih oseb v mobilnih oddelkih in 440 finančnih inšpektorjev, ki so poleg drugih nalog v pristojnosti FURS izvajali tudi nadzore zaposlovanja na črno po ZPDZC-1. Dejstvo je, da se v rizičnih dejavnosti nezakonito zaposlovanje tujcev največkrat pojavlja v času izven rednega delovnega časa. Posebnost delovnega časa mobilnih oddelkov, ki je razporejen na vse dni v tednu in ob koncu tedna, v popoldanskih, večernih in nočnih urah, pa tudi stalna prisotnost na terenu omogočata opravljanje nadzora in odkrivanje kršitev v času, ko je dela na črno največ.

c) National targets for the number of inspections in respect of the sectors of activity in which the employment of illegally staying third-country nationals is concentrated on your territory (optional, Recital 29 of the Directive):

V letu 2015 je pristojnost nadzora nad nezakonitim zaposlovanjem na FURS, ki se bo izvajal s preventivnimi in represivnimi dejavnostmi ter posledično z izvedbo postopkov ustrezne obdavčitve in kaznovanja. To bo opravljeno v sklopu dela mobilnih oddelkov in finančnih inšpektorjev, ob vzporednem opravljanju nadzorov po drugih . Nadzori bodo ciljno usmerjeni na tvegana področja, ki jih bo FURS obvladovala s projektnim in ciljnim vodenjem. V letu 2015 je načrtovanih skupaj 4100 nadzorov zaposlovanja na črno, v okviru je možnost odkritja tudi sumov nezakonitega zaposlovanja. Nadzori po ZPDZC-1 bodo usmerjeni v dejavnosti, ki so zaznane kot tvegane, in v izvedbo akcij za posamezne dejavnosti, pri katerih tovrstni nadzori na tak način še niso bili izvedeni. Pri tem je treba omeniti gostinstvo, gradbeništvo, prevoz potnikov v mednarodnem cestnem prometu, trgovino, nastope glasbenikov, pekarstvo, razne servisne in storitvene dejavnosti, osebne storitvene dejavnosti, taksi prevoze ter dejavnost potovalnih agencij in turističnih vodnikov, opravljanja dejavnosti in zaposlovanja v okviru društev in klubov ipd.

STATE OF INSPECTIONS

NACE REV.2 by Section			DIRECTIVE 2009/52/EC						Recent trend observed in the sector*
			Inspections						
Level	Code	Description	Number of inspections carried out in the sector	Number of employers in the sector (available from Eurostat)	Share of inspections as a percentage of the employers in sector (in %)	Number of inspections which detected ISTCN	Number of ISTCN detected	Number of employees in the sector (available from Eurostat)	Share of detected ISTCN in total number of employees in sector (in %)
	1A	AGRICULTURE, FORESTRY AND FISHING							
	1B	MINING AND QUARRYING							
	1C	MANUFACTURING	206	18718	1,1	1	1	178578	0,0006
	1D	ELECTRICITY, GAS, STEAM AND AIR CONDITIONING SUPPLY							
	1E	WATER SUPPLY; SEWERAGE, WASTE MANAGEMENT AND REMEDIATION ACTIVITIES							
	1F	CONSTRUCTION	531	20291	2,6	8	11	51874	0,02
	1G	WHOLESALE AND RETAIL TRADE; REPAIR OF MOTOR VEHICLES AND MOTORCYCLES							
	1H	TRANSPORTATION AND STORAGE	796	8897	8,9	1	1	47327	0,002
	1I	ACCOMMODATION AND FOOD SERVICE ACTIVITIES	369	10840	3,4	2	2	31589	0,006
	1J	INFORMATION AND COMMUNICATION							
	1K	FINANCIAL AND INSURANCE ACTIVITIES							
	1L	REAL ESTATE ACTIVITIES							
	1M	PROFESSIONAL, SCIENTIFIC AND TECHNICAL ACTIVITIES	9	28632	0,03	1	2	49567	0,004
	1N	ADMINISTRATIVE AND SUPPORT SERVICE ACTIVITIES	21	6340	33	1	1	31735	0,003
	1O	PUBLIC ADMINISTRATION AND DEFENCE; COMPULSORY SOCIAL SECURITY							
	1P	EDUCATION							
	1Q	HUMAN HEALTH AND SOCIAL WORK ACTIVITIES							
	1R	ARTS, ENTERTAINMENT AND RECREATION							
	1S	OTHER SERVICE ACTIVITIES	363	19882	1,82	1	3	13916	0,021
	1T	ACTIVITIES OF HOUSEHOLDS AS EMPLOYERS; UNDIFFERENTIATED GOODS- AND SERVICES- PRODUCING ACTIVITIES OF HOUSEHOLDS FOR OWN USE							
	1U	ACTIVITIES OF EXTRATERRITORIAL ORGANISATIONS AND BODIES							
		TOTAL NUMBER FOR ALL SECTORS (not only for the risk sectors)	2988	113600	2,6	15	21	404586	0,006

Explanatory notes:

- * Types of trends compared to the previous reporting year:
- ↳ increasing/stable/decreasing number of inspections/detecte
- ↳ sector identified as more/less at risk

b) Please provide a qualitative assessment of these figures; briefly describe the trends observed especially in the sectors at risk.

Po ZPDZC-1 je FURS pridobila nove nadzorne pristojnosti. Do 18. 8. 2014 je bila pristojna za nadzor dela in dejavnosti na črno DURS. Od 18. 8. 2014 ima FURS izključno pristojnost pri nadzoru posameznikov, nove so pristojnosti nadzora nad omogočanjem dela in dejavnosti na črno posameznikov, pristojnosti nadzora nad zaposlovanjem na črno pa so z IRSD v celoti prešle v pristojnost FURS.

2. RESULTS

I. Financial sanction (Article 5)

a) Main financial sanctions

FINANCIAL SANCTIONS	DIRECTIVE 2009/52/EC						
	Results based on inspections carried out in ...						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
proceedings opened following the inspections			18				
proceedings closed			9				
total sum of fines imposed			27000				

b) Other financial sanctions (optional)

Employers liable for illegal employment may also be subject to other financial sanctions for breach of other provisions of labour law. Member States are invited to communicate information on the other financial sanctions that might have been applied.

/

II. Criminal sanctions (Article 9)

CRIMINAL SANCTIONS	DIRECTIVE 2009/52/EC				
	Results based on inspections carried out in ...				
	2012	2013	2014	2015	2016
prosecutions initiated following the inspections					
final decisions imposing criminal sanctions	22	22	data not yet available		
average duration of imprisonment imposed			data not yet available		
total sum of fines imposed	data not available	data not available	data not available		

In the Republic of Slovenia illegal employment is criminal offence - Article 199 of The Criminal Code (Official gazette of the Republic of Slovenia, no. 50/12 – officially consolidated text) and within aforementioned criminal offence illegal employment of two or more aliens or stateless persons that do not have a work permit, can be punished by a fine or by imprisonment of up to one year (Paragraph 1 of Article 199 of The Criminal Code).

Offender can also be sanctioned with imprisonment of up to two years, if he or she continuously or persistently employs or employs a significant number of persons that are not citizens of the European Union Member State and illegally stay on the territory of the Republic of Slovenia (Paragraph 2 of Article 199 of The Criminal Code).

Illegal employment

Article 199 of The Criminal Code

Whoever employs two or more workers contrary to the legislation and does not register them for the appropriate insurance, or employs more aliens or stateless persons that do not have a work permit, shall be punished by a fine or by imprisonment of up to one year.

Whoever continuously or persistently employs or employs a significant number of persons that are not citizens of the European Union Member State and illegally stay on the territory of the Republic of Slovenia shall be punished by imprisonment of up to two years. III.

If the offence determined in the first or the second paragraph of this Article is done by the employment of workers not being qualified to perform labour requiring special authorisation or having a right to interfere in the physical or physical integrity of a person or the labour is performed under particularly exploitative working conditions or by exploiting a victim of trafficking in human beings or employment of a minor, the perpetrator shall be punished by imprisonment of up to three years.

Imprisonment over 2 and up to 3 years 2012 2013 0 0	Imprisonment over 1 and up to 2 years 2012 2013 1 0
<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;"> Imprisonment over 6 months and up to 1 year 2012 2013 0 4 </div>	Imprisonment over 3 months and up to 6 months 2012 2013 5 7
Imprisonment over 2 months and up to 3 months 2012 2013 4 4	Imprisonment over 1 month and up to 2 months 2012 2013 3 1
Imprisonment up to 30 days 2012 2013 2 1	

Other measures (Article 7)

OTHER MEASURES (Article 7)	DIRECTIVE 2009/52/EC						
	Results based on inspections carried out in ...						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Article 7(1)(a)			0				
Article 7(1)(b)			0				
Article 7(1)(c)			0				
Article 7(1)(d)			0				

IV. Qualitative assessment

L